

VAASAN YLIOPISTO
Humanistinen tiedekunta
Viestintätieteiden laitos

Satu Mankinen

Televisiouutisten rakenne ja kertovuus.
Tarkastelussa kolme Per-myrskyä koskevaa uutista

Viestintätieteiden pro gradu -tutkielma
Vaasa 2009

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuksen tavoite	6
1.2 Tutkimusaineisto	7
1.3 Tutkimusmenetelmä	9
2 TELEVISIOJOURNALISMI JA BOURDIEUN AJATTELU	11
2.1 Tv-uutiset journalismissa	11
2.1.1 Tv-uutinen tuotoksena	12
2.1.2 Ulkomaanuutinen	13
2.2 Bourdieun näkemyksiä journalismista	14
2.2.1 Uutisammattilaiset tuottajina	15
2.2.2 Kilpailu	17
2.3 Televisiokanavat Suomessa	19
3 NARRATOLOGIA TV-UUTISESSA	22
3.1 Narratologisia lähtökohtia tv-uutisen tutkimiseen	22
3.2 Tv-uutiset kertomuksena	24
3.2.1 Puhe kerronnan keinona	25
3.2.2 Kuva kerronnan keinona	26
3.2.3 Tekstin ja kuvan suhteista	28
3.3 Hartleyn televisiouutisten rakennemalli	29
3.3.1 Kehystäminen	30
3.3.2 Keskittäminen	31
3.3.3 Todeksi osoittaminen	31
3.3.4 Sulkeminen	32
4 MYRSKYUUTISEN RAKENTEEN ANALYYSI	33
4.1 Myrskyuutisen kehystäminen	34

4.1.1 Uutisotsikot	35
4.1.1.1 Sähköttömyys	36
4.1.1.2 Uhrit	39
4.1.2 Uutisotsikoiden jälkeinen kehystäminen	40
4.1.2.1 Osallistujat	44
4.1.2.2 Uutistenlukijan rooli	46
4.2 Myrskyuutisen keskittäminen	47
4.3 Myrskyuutisen todeksi osoittaminen	54
4.3.1 Osallistujat uutisen todeksi osoittajina	55
4.3.2 Muu kuvamateriaali	60
4.4 Myrskyuutisen sulkeminen	65
4.5 Yhteenveto	68
5 PÄÄTELMÄT	72
LÄHTEET	76
TAULUKOT	
Taulukko 1. Myrskyuutisten kestot eri kanavilla	33
Taulukko 2. Tv-uutisten rakennemallin vaiheet luokittain	34
Taulukko 3. Myrskyuutisen otsikointi ja käsittely tv-uutisissa	35
Taulukko 4. Myrskyuutisten otsikkotasolla esiin tuodut ydinajatuks	42
Taulukko 5. Ydinajatuks	43
Taulukko 6. Osallistujat kehystäm	45
Taulukko 7. Kehystäm	48
Taulukko 8. Keskittäm	50
Taulukko 9. Keskittäm	51
Taulukko 10. Keskittäm	51
Taulukko 11. Asiasisältö ja haastatellut ihmiset	59
Taulukko 12. Keskittäm	61
Taulukko 13. Keskittäm	62
Taulukko 14. Keskittäm	62

VAASAN YLIOPISTO

Tekijä:	Satu Mankinen
Opiskelijanumero:	j82004
Tutkielman nimi:	Televisiouutisten rakenne ja kertovuus. Tarkastelussa kolme Per-myrskyä koskevaa uutista
Ohjaaja:	Merja Koskela
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Tiedekunta:	Humanistinen tiedekunta
Laitos:	Viestintätieteiden laitos
Oppiaine:	Viestintätieteet
Kieli:	fi
Valmistumisvuosi:	2009

TIIVISTELMÄ:

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää tv-uutisten rakentumista kertomuksiksi ja sitä, millaisia eroja tv-uutisen kerronta eli narratologia sisältää, kun analyysin kohteena on sama myrskyuutinen YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen uutisista. Tutkimuksessani painottuu laadullinen tutkimusote ja sisällönanalyysi. Määrällistä analyysiä olen käyttänyt tulosten havainnollistamiseksi. Aloitin tutkimukseni litteroimalla kunkin tv-uutisen ja taulukoimalla puhujan, puheenvuoron ja niihin liittyvän videokuvan. Tavoitetta lähestyin soveltamalla tutkimukseeni Hartleyn tv-uutisten rakennemallia, jonka mukaan tv-uutisten kerronta voidaan jakaa kehystämiseen, keskittämiseen, todeksi osoittamiseen ja sulkemiseen. Tarkoituksena oli tutkia, kuinka kerronta rakentuu, kenen äänellä kerronta tapahtuu ja millaista kuvallista kerrontaa eri kanavien tv-uutisessa käytettiin. Taustaoletuksena oli, että tv-uutisten toimituksellista työtä ohjaavat säännöt ovat kaikkien kanavien tv-uutisissa samat, mutta uutisten tulee silti erottua toisistaan.

Tutkimuksessa selvisi, että tv-uutisten kerronta noudattaa yhteisiä journalistisia säännönmukaisuuksia. Kaikissa myrskyuutisissa uutista kehystettiin sähköttömyyteen ja myrskyn koetteleminen ihmisiin. Rakenteelliset erot näkyivät keskittämävaiheessa, jossa tv-uutisia keskitettiin eri ydinajatuksiin. Tv-uutisen todeksi osoittamisen vaatimus oli suurinta keskittämävaiheessa, jossa puhetta vastaavien uutiskuvien merkitys oli suurin. Keskittämisen- ja todeksi osoittämisen vaiheet toimivat osaksi yhtäaikaista. YLE TV1:llä ja Nelosella uutinen suljettiin säätiedotukseen ja MTV3:lla politiikkaan. Tutkimus osoitti, että ydinajatuksilla ja niihin mukaan otetuilla haastatelluilla on yhteyttä siihen, kuinka laajasti ydinajatuksia uutisessa käsitellään. Tärkeimmiksi nostetut ydinajatuksiset sisälsivät kirjeenvaihtajan tai toimittajan lisäksi asianomaisten ääntä. Uutisen koskettavuus ja kiinnostavuus lisääntyi, kun kerronta tapahtui myös ”uhrien” äänellä.

AVAINSANAT: Hartley, kerronta, luonnononnettomuus, narratologia, televisiojournalismi, tv-uutinen

1 JOHDANTO

Kerronnalla voidaan nykypäivänä tarkoittaa muutakin kuin fiktiivisyyttä. Perinteinen *Olipa kerran* – alku on saanut rinnalleen tv- uutisten alkujuonnot, joissa kerrotaan, mitä ihmisille ympäri maailmaa on tapahtunut (Bell 1991: 149). Tv-uutisten kerronta pohjautuu fiktiivisyyden sijaan totuudellisuuden vaatimukseen, jolloin sen mitä kerrotaan, täytyy olla totta. Journalistit eivät vain kirjoita ja toteuta tv-uutisia, vaan he *kertovat* ne aina tietyllä tavalla (Bell 1998: 64–65). Tästä syystä tv-uutisten välittämää tietoa tapahtumista voidaan kutsua *uutiskerronnaksi*. *Olipa kerran* vertauksessa kertomukset sijoittuvat tapahtumiin *kauan kauan sitten*, kun nykyään tv-uutiset kertovat tapahtumista jopa maapallon toiselta puolen reaaliajassa.

Runsas uutistarjonta eri vuorokauden aikoina kuvastaa uutiskerronnan näkyvyyttä nyky-yhteiskunnassa. Uutiskerronta on myös esimerkki siitä, kuinka kerronta näkyy osana ihmisluontoa institutionaalisella tasolla (Bell 1998: 64–65). Television uutiskertomukset eroavat muista kertomuksista erityisesti rakenteeltaan. Audiovisuaalisuus, äänen, kuvan ja tekstin yhdistäminen mahdollistaa monitasoisen kerronnan, johon perinteinen suullinen tai kirjallinen kerronta ei pysty. Tämän lisäksi esimerkiksi sanan ja kuvan suhde on ollut yksi kiinnostavimmista aiheista tutkittaessa merkitysten ja tulkinnan syntyä kertomuksissa. Suullisen ja visuaalisen kerronnan yhdistävä televisio pyrkii sanan ja kuvan saumattomaan yhteistyöhön, jossa kuvatun ja sanotun täytyy tukea asiiasisältöä. Esimerkiksi tv-uutisissa tehokkaan tiedonvälityksen vaatimukset vaikuttavat siihen, että sanan ja kuvan merkitys on toimia toisiaan täydentävästi. Olen soveltanut tutkimukseeni Barthesin näkemyksiä sanan ja kuvan suhteista (ks. Barthes 1986). Uudempaa suomalaista tutkimusta edustaa esimerkiksi Kai Mikkonen (2005), joka on tarkastellut sanan ja kuvan suhteita ja muutoksia niiden suhteissa Barthesista nykypäivään.

Uutiskertomukset ilmentävät ympäröivää kulttuurista ja sosiaalista maailmaa samalla, kun ne itse ovat osa sitä (Bell 1998: 64–65). Luonnononnettomuudet ovat useille ihmisille täyttä totta. Luonnononnettomuudet koskettavat suomalaisia yhä enemmän, sillä niitä esiintyy lähempänä Suomea useammin kuin ennen. Tammikuussa 2007

uutisaiheina oli Suomessakin muun muassa talvimyrskyjä, jotka aiheuttivat ongelmia esimerkiksi liikenteelle (MTV3 2007a). Tv-uutiset kertovat sekä sanoin että kuvin ihmisistä, jotka luonnononnettomuuksien seurauksena kokevat erilaisia menetyksiä ja huolta tulevasta. Tv-uutisia voidaankin tarkastella sen mukaan, kenen äänellä tapahtumista kerrotaan.

Mikäli tv-uutisia pidettäisiin ikkunana ympäröivään maailmaan, tärkein kysymys olisi, *miten* ikkunasta näkyy eli *miten* tärkeiksi katsotuista tapahtumista televisiokanavalla kerrotaan, ei niinkään se, *mitä* kerrotaan. *Narratologian* avulla voidaan tutkia uutiskerronnan *narratiivisia* eli kertovuutta kuvaavia rakenteita. Uutisesta käytetään termiä *kertova diskurssi*. Diskurssi käsitteenä kuvastaa sitä, *miten* uutistapahtumasta kerrotaan (Genette 1972: 71–76). Tv-uutisen kerrontaa määrittävät monet eri tekijät, kuten audiovisuaalisuus sekä kertojaäänien moninaisuus, jolloin tekijät yhdessä muodostavat diskurssille kehyksen jossa kerronta tapahtuu. Uutisdiskurssilla on alku, keskikohta ja loppu, jotka määräytyvät uutisdiskurssin mahdollistavien rakenneosien, kuten äänen, kuvan ja puheen suhteista. *Narratiivisuus* on kertovuutta, joka on yksi tapa jäsentää maailmaa ja ympäröivää todellisuutta (Hietala 2006: 94).

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tavoitteenani on selvittää, kuinka tv-uutiset rakentuvat *kertomuksiksi* kolmella suomalaisella televisiokanavalla eri vaiheiden ja toimijoiden kautta, kun huomioon otetaan journalististen työtapojen, kuten ammattimaisuuden ja uutisarvojen mukanaan tuomat vaatimukset. Taustaolettamuksena on, että koska kanavat kilpailevat kekenään, eri kanavien uutisten välillä on eroja uutisen rakenteessa. Muista tv-kanavista erottuminen tuo haasteita uutisten rakentamiseksi. Tutkimuksessa tarkastelen kolmen eri suomalaisen tv-kanavan samaa aihetta koskevaa uutista. Tämä mahdollistaa vertailun eri kanavien uutisten välillä. Olen valinnut suomalaiset tv-kanavat tutkimukseeni, koska haluan soveltaa ulkomaista rakennemallia kotimaiseen tv-uutiseen. Tavoitteenani ei ole tutkia, mikä on oikeaa ja väärää uutisointitapaa eikä sitä, minkä kanavan uutiset ovat

totuudenmukaisimmat. Tarkoitukseni on keskittyä eri tv-kanavien uutisten rakenteellisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin kerronnan kannalta.

Rakenteella Hartley (1982) tarkoittaa ajatusta siitä, että tv-uutisilla on oma rakennemalli, jonka mukaan ne rakentuvat uutisiksi. Rakennemalli tarkoittaa sitä, että uutinen voidaan jaotella neljään vaiheeseen, joista kullakin on oma kerronnallinen tehtävänsä tv-uutisessa (ks. Hartley 1982). Rakenteen lisäksi aion tarkastella myös uutisammattilaisten rooleja uutisessa sekä muita uutiseen mukaan otettuja osallistujia. Hartley (1982) ottaa huomioon tv-uutisten osallistujista esimerkiksi uutisankkurin, toimittajien ja reporttereiden roolit, mutta tutkimuksessani pidän osallistujina myös niitä ihmisiä ja ihmisryhmiä, joiden kautta uutistapahtumaa käsitellään ja joiden äänellä uutista myös kerrotaan.

Bourdieu (1999) näkee television yhteiskunnallisena vaikuttajana, joka myös tv-uutinen on. Hän (emt.) kritisoi esimerkiksi uutisammattilaisten toimintatapoja, joilla he tuottavat ja esittävät tv-uutisia. Uutisammattilaisilla tarkoitan tv-uutisten toimituksessa mukana olevia henkilöitä. Yhtenä tekijänä Bourdieu näkee tv-kanavien välisen kilpailun. Huovila (2001: 19) myöntää, että tv-yhtiöiden entistä kiristyneempi kilpailu katsojista vaikuttaa osaltaan tv-uutisten sisältöihin. Toisaalta esimerkiksi Bourdieun kritisoimat rutiinikäytännöt ovat myös uutistyylin välttämättömyys, sillä niiden avulla uutisammattilaiset työskentelevät arvostustensa toteuttamiseksi. Taustoitan tutkimustani yleisesti uutisjournalismia käsittelevässä luvussa 2 yhdistäen siihen jonkin verran myös Bourdieun ajattelua. Koska uutisjournalismi on monialaista, sekä sisäisesti audiovisuaalisuutensa että ulkoisesti yhteiskunnallisen näkyvyytensä kannalta, eikä siten läheskään yksiselitteisesti ymmärrettävää, on tarkoitukseni esitellä uutisjournalismia eri näkökulmista. Bourdieun ajattelu antaa tähän oman lisänsä.

1.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistoni koostuu kolmesta suomalaisilla televisiokanavilla YLE TV1:llä, MTV3:lla ja Nelosella 15.1.2007 lähetetystä Ruotsin Per-myrskyä koskevasta uutisesta.

Tutkimukseni aineistona olevat kolme uutista käsittelevät myrskyn jälkiseurauksia. Olen valinnut aineistonani olevat uutiset kanavien iltalähetyksistä. Perustelen valintaani sillä, että television katselu arkisin ajoittuu usein kello iltaseitsemän ja iltakymmenen välille (Kunelius 2003: 105). YLE TV1:n luonnonmullistusta koskeva uutinen on puoli yhdeksän uutislähetystä *Tv-uutiset ja sää* ja MTV3:n uutinen maanantain uutislähetystä *Yhdeksän uutiset*. Nelosen uutisia edustava aineisto on kello puoli kahdeksalta esitettävistä *Nelosen uutisista*.

Yleisradio Oy:n eli YLE:n neljästä tv-kanavasta olen valinnut aineistokseni YLE TV1:n uutiset. Koska YLE TV1 edustaa Yleisradion uutis-, ajankohtais- ja asiaohjelmien kanavaa, käytän aineistonani ainoastaan YLE TV1:n uutisia (YLE 2007a). YLE TV1 on lisäksi niin kutsuttu viranomaiskanava, jonka tehtäviin kuuluu muun muassa katastrofiutisointi (YLE 2007b). YLE TV2:n uutiset olen rajannut tutkimukseni ulkopuolelle. Aineistoni luonnonmullistusta koskevan uutisen pituus YLE TV1:llä on kaksi minuuttia ja neljäkymmentä sekuntia, MTV3:lla minuutti ja viisikymmentäkolme sekuntia ja Nelosella minuutti ja viisikymmentä sekuntia.

YLE TV1:n uutislähetyksessä myrskyuutinen esitetään seitsemäntenä, kun koko lähetys koostuu viidestätoista uutisesta ja MTV3:lla toisena koko lähetyksen kahdeksasta uutisesta. Nelosella myrsky-uutinen käsitellään lähetyksessä yhdentenätoista yhteensä kahdestatoista uutisesta. Myrskyuutisten otsikointiin palaan myöhemmin luvussa 4. Aineiston valintaan vaikutti se, että luontoon liittyvät ilmiöt ovat olleet viimeaikoina ajankohtainen aihe. Tammikuussa 2007 luonnonilmiöihin liittyviä uutisia ovat olleet muun muassa Eurooppaa koetelleet talvimyrskyt (MTV3 2007b). Suomessa ilmaston vaihtelut ovat näkyneet muun muassa tulvissa (MTV3 2007c). Ulkomailla luonnonilmiöiden vaikutukset ovat olleet Suomea laajemmat, minkä vuoksi valitsin aiheekseni ulkomaan uutisen. Turun Sanomat (2007a) uutisoivat myrskyn aiheuttaneen myös ihmisuhreja. Toisaalta Ruotsia koetelleen myrskyuutisen valinta perustuu Suomen ja Ruotsin naapuruussuhteeseen. Se, mitä tapahtuu Ruotsissa, voi tapahtua Suomessakin. Valintaan vaikutti myös se, että 15.1.2007 Ruotsin Periksi nimettyä myrskyä koskevaa uutista käsiteltiin kaikilla kolmella kanavalla.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmässäni yhdistän sekä kvalitatiivista että kvantitatiivista tutkimusta. Pääasiallisesti tutkimuksessani painottuu laadullinen tutkimusote ja sisällönanalyysi. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan tutkimustapaa, jossa aineiston sisältöä kuvataan sanallisesti (Tuomi & Sarajärvi 2004).

Määrällinen tutkimus on yhdistettävissä laadulliseen tutkimukseen (Hirsjärvi & Hurme 2001). Tutkimuksessani määrällisen tutkimuksen tarkoitus on täydentää ja esitellä tutkimuksen keskeisiä havaintoja numeerisesti. Tutkimukseni analyysi on sanan ja kuvan analyysia.

Aineistonani olevat uutiset on esitetty samana päivänä kaikilla kolmella televisiokanavalla YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen uutislähetyksissä. Olen litteroinut uutiset ja taulukoinut ne puhujan, puheenvuoron sekä uutis- ja videokuvan sisällön mukaan. Uutisissa esiintyvät haastattelut olen litteroinut suomenkielisen tekstityksen perusteella, sillä haastattelujen tekstitys on osa kanavakohtaista ja uutistoimituksellista työtä. Tämän jälkeen olen perehtynyt aineiston sisältöön. Tarkastelen uutisten sisältöä asiakokonaisuuksina, en lausetasolla. Myös kuvia analysoin sen mukaan, kuinka ne kokonaisuudessaan toimivat kunkin vaiheen tehtävän toteutumisessa yhdessä suullisen kerronnan kanssa. Käytän kuvan analyysissa yleisellä tasolla 5-portaista kuvakokojärjestelmää. Kuvakoot ovat yleiskuva, kokokuva, puolikuva, lähikuva ja erikoislähikuva (Elokuvantaju 2008). Analyysin syvemmillä tasolla sovellan Barthesin (1986) tekstin ja kuvan suhdetta kuvaavia funktioita. Barthesin (1986) mukaan tekstin suhde kuvaan on joko *ankkuroiva* (anchrage) tai *vuorotteleva* (relais).

Jaottelen tv-uutiset Hartleyn (1982) rakennemallin mukaan neljään vaiheeseen. Uutisten kokonaisrakenne muodostuu vaiheista, joita ovat *kehystäminen* (framing), *keskittäminen* (focusing), *todeksi osoittaminen* (realizing) ja *sulkeminen* (closing). Esittelen rakennemallin vaiheineen tarkemmin luvussa 5. Termit ovat omia suomennoksiani. Tarkastelen, kuinka kunkin kanavan uutinen kehystetään, keskitetään, osoitetaan todeksi ja kuinka uutinen lopulta suljetaan. Analysoin vaiheiden sisältöä, kerrontatapaa sekä

uutisen osallistujia vaiheittain, jolloin käytän myös joko numeerista tai sanallista sisällönanalyysiä ja vertailen niitä eri kanavien tv-uutisten kesken.

Olen jakanut kunkin vaiheen sisällön perusteella luokkiin ja nimennyt ne. Siten olen saanut selville, mistä eri kerrontaan liittyvistä tekijöistä vaiheet koostuvat. Luokassa *otsikointi* analysoin audiovisuaalista uutisten kehystämistä otsikkotasolla. Kehystämisvaiheen toisessa luokassa *Osallistujat* pohdin osallistujien roolia uutisen kehystämiseen. *Osallistujat ja asiasisältö* on yhteinen luokka keskittämisen-, toiseksi osoittamisen- ja sulkemisvaiheille. Osallistujilla tarkoitan kaikissa neljässä rakennevaiheessa uutisissa esiintyviä henkilöitä, jotka voivat olla uutisammattilaisia tai uutisessa muutoin esiin tuotuja ja osallisina olevia henkilöitä tai henkilöryhmiä, esimerkiksi haastateltavia. Analyysissäni pohdin, miten eri osallistujat uutisessa toteuttavat eri vaiheille kuuluvia tehtäviä eli, kuinka osallistujat ovat osana keskittämistä, kehystämistä, toiseksi osoittamista ja sulkemista. Keskittämisen-, toiseksi osoittamisen- ja sulkemisvaiheessa tarkastelen osallistujia *asiasisällön* kannalta. Asiasisältö kertoo, miltä kannalta uutista käsitellään. Analyysin pääpaino on tuolloin suullisessa ja kirjoitetussa tekstissä. Luokka *uutiskuvat* on toinen toiseksi osoittamisvaiheen luokista. *Uutiskuvalla* tarkoitan uutistapahtumaan liitettyjä kuvia sekä videokuvaa tapahtumapaikalta. Kuten osallistujat ja roolit -luokassa pohdin uutiskuvien kohdalla niiden roolia vaiheelle tyypillisen tehtävän toteutumisessa, kuinka uutiskuvat toiseksi osoittavat ja sulkevat uutista.

2 TELEVISIOJOURNALISMI JA BOURDIEUN AJATTELU

Bourdieu (1930–2002) on Ranskan yksi tunnetuimpia sosiologeja. Bourdieu sanoo sosiologin työn muistuttavan kirjailijan työtä, sillä myös sosiologi pyrkii tuomaan julki aiheita, jotka muuten voivat jäädä huomaamatta (Bourdieu & Waquant 1995: 246). Puhun jatkossa Bourdieun yhteiskuntaa koskevasta teorisoinnista ja tutkimuksesta *Bourdieun ajatteluna*. Bourdieun ajattelun teemoja ovat olleet muun muassa yhteiskunnallinen vallankäyttö ja yhteiskuntaluokat.

Televisiojournalismilla tarkoitetaan ajankohtaisten ja totuudellisten sanomien tuottamista, valintaa ja hankintaa esimerkiksi television uutislähetysiin (Hemánus 1990). Bourdieun osoittama televisiojournalismiin kohdistettu kritiikki kohdistuu televisioon välineenä, jonka alkuperäinen tehtävä maailman tapahtumien tallentamisesta on muuttunut hänen mukaansa entistä enemmän todellisuuden luomiseksi (Bourdieu 1999: 33–34). Bourdieun kriittisyys koskee samalla tv-uutisia, sillä ne ovat näkyvä osa tv-kanavien ohjelmistoa. Maailman tapahtumien monimuotoisuus ja journalistinen kyvyttömyys esittää maailman tapahtumat juuri sellaisina kuin ne tapahtuvat, vaikuttavat osaltaan siihen, että eri kanavien kuvat maailmasta muistuttavat toisiaan (Mörä 1996: 105). Tv-uutisten tuotannossa joutuvat vastakkain journalistiset arvot ja organisaatioon liittyvät arvot, jolloin kilpailu ja ammattimaisuus asettavat vaatimuksensa tv-kanavan arvovaltaisuukselle (Allan 1998: 119). Tässä luvussa tarkastelen tv-uutisia tuotoksina. Tarkastelen, millaisten arvostusten pohjalta tv-uutisia tuotetaan ja miten niiden noudattaminen ohjaa tv-uutisten rakentumista tietynlaiseksi.

2.1 Tv-uutiset journalismissa

Televisiossa uutisjutut ovat lyhyitä muihin tiedotusvälineisiin verrattuna ja uutisjuttujen määrä on muita tiedotusvälineitä niukempi (Huovila 2005: 159). Huovilan (2005: 159) mukaan yksi televisiokanava uutisoi päivässä keskimäärin 30 uutista, kun yhdellä radiokanavalla määrä on 90 uutista ja sanomalehdellä 170. Television muita tiedotusvälineitä niukempi uutisjuttutarjonta selittyy sillä, että televisio on kokoava

väline (Huovila 2005: 159). Sanomalehden tavoin tv-uutiset kertovat, mitä päivän aikana on tapahtunut, kun radiossa tapahtumat on mahdollista kertoa lähempänä reaaliaikaa (Huovila 2005: 159). Huovilan (2005: 159) mukaan televisio on lisäksi muita kansainvälisempi tiedotusväline.

2.1.1 Tv-uutinen tuotoksena

Tv-uutiset ovat journalistisia tuotoksia (Bell 1998: 65). Niitä tutkimalla voidaan hahmottaa tarkemmin sitä, kuinka uutiskertomuksia tehdään (emt.). Tv-uutisissa esitetyt tapahtumat saajat laajaa huomiota ja siitä syystä televisio nähdään yhteiskunnallisena vaikuttajana (Bourdieu 1999). Televisiolla instituutiona on omat sääntönsä ja toimintatapansa (emt.). Tämä ilmenee esimerkiksi siinä, miten maailman tapahtumat tv-uutisissa esitetään. Televisiojournalismin tapoja nostaa asioita ja tapahtumia julkisesti näkyviin tarkkaillaan etenkin luonnononnettomuuksia, sotaa ja muita katastrofeja koskevissa uutisissa, sillä vastaavissa uutisissa vaatimukset journalististen arvostusten, esimerkiksi totuudenmukaisuuden ja moraalisuuden toteutumiseksi ovat suuret samalla, kun kyse on kilpailusta uutisten näkyvyydessä.

Televisio voidaan nähdä osana sosiaalista todellisuutta (Bourdieu 1999). Hietalan (2006: 104) mukaan television uutistodellisuus, se millaisena maailma tv-uutisissa näyttääytyy, on kulttuurisidonnaista. Myös Van Ginnegeenin (1998: 22–26) mukaan kulttuurilla on tärkeä merkitys siihen, mistä aiheesta tehdään uutinen ja mistä ei. Tv-uutinen eri puolelta maapalloa näyttääytyy erilailla ihmiselle, jolle uutisen kulttuuriset piirteet ovat vieraat (Hietala 2006:104). Esimerkiksi Australian ja Suomen kulttuuristen erojen vuoksi uutistodellisuus eroaa huomattavasti toisistaan. Tv-uutiset lumimyrskyistä eivät kuulu australialaiseen kulttuuriin, vaikka suomalaisille ne ovat täyttä totta.

Tv-uutinen kertoo, mitä uutta ja ajankohtaista maailmassa tapahtuu. Huovilan (2001: 55) mukaan uutisessa on aina kyse jostakin muutoksesta. Tiedon välittämisen lisäksi uutisen tulee olla totta ja luotettavaa (emt.). Tv-uutisen tuottamiseen maailman tapahtumista liittyvät olennaisena osana uutiskriteerit. Esimerkiksi luonnononnettomuus täyttää uutiskriteerit kuten yllätyksellisyyden, kielteisyyden ja henkilöitymisen tiettyihin

ihmisiin tai ihmisryhmiin (Galtung & Ruge 1965; Bell 1991: 155–160, Uskali 2007: 27). Eri luonnonmullistuksia ja niiden auheuttamia jälkiseurauksia on mahdollista uutisoida vaiheittain pitkälläkin aikavälillä. Luonnononnettomuus uutiset sisältävät kerronnallisia aineksia, joita ovat esimerkiksi seurauksellisuus ja jatkuvuus.

Tv-uutinen tuotetaan sille yhteiskunnallisesti ja kulttuurisesti määritellyn genrekehysten mukaan. McQuail (1994: 263) luokittelee genrekehystä määrittäviksi tekijöiksi esimerkiksi ohjelman tarkoituksen (viihde, informaatio) ja muodon (pituus, kieli, rakenne). Tv-uutista määrittävät täysin erilaiset genererajat kuin esimerkiksi viihde-ohjelmaa (Hietala 2006: 103–104). Luonnononnettomuus uutinen, olipa se tapahtunut kotimaassa tai ulkomailla, kerrotaan vakavuudella eikä siihen liity viihdettä kuten viihde-ohjelmissa.

2.1.2 Ulkomaanuutinen

Ulkomaanuutiset eroavat kotimaan uutisista aiheiden tuttuudessa. Hietalan (2006: 104) käyttämä termi uutistodellisuus vaikuttaa muun muassa siihen, millaisia ulkomaanuutisia kulttuurissa on totuttu käsittelemään. Ulkomaanuutiset vaikuttavat näkemyksiimme ulkomaista ja niiden kulttuureista (Pietiläinen 1998: 15). Uskalin (2007: 9) mukaan ulkomaanuutisten rooli joukkotiedotuksessa näkyy etenkin silloin, kun ihmisten epätietoisuus on suurinta. Ihmiset tukeutuvat tiedotusvälineiden antamaan kuvaan maailman tapahtumista. Uskali (2007: 9) muistuttaa, että muiden uutisten tapaan ulkomaanuutisissa on aina kyse tapahtumien tulkinnasta ja että journalismi ei voi koskaan olla yksiselitteistä. Ulkomaanuutisoinnista televisiossa vastaavat muun muassa ulkomaantoimittajat ja –kirjeenvaihtajat. Ulkomaantoimittajat vastaavat ulkomaanuutisten toimituksesta kotimaassa, kun kirjeenvaihtajat työskentelevät kohdemaassa (Uskali 2007: 51).

Muiden uutisten tapaan ulkomaanuutinen on muutos ja yleensä aina kärjistys tapahtumasta (Uskali 2007: 17). Esimerkiksi luonnonmullistuksen tuhojen määrää tai kärsivien lukumääriä ei välttämättä voi kertoa varmasti, jolloin uutisointi voi perustua kärjistettyihin arvioihin tilanteesta. Ulkomailla tapahtuneeseen luonnononnettomuuteen

pyritään tv-uutisissa muodostamaan aina jokin kansallinen kytkös tai yhteys kotimaahan, mikä uutiskriteereistä liittyy uutisen läheisyyteen (Galtung & Ruge 1965; Bell 1991: 155–160; Uskali 2007: 27). Luonnonmullistuksissa tunteita herättää epätietoisuus mahdollisista läheisten tai yleensä suomalaisten loukkaantumisesta tai menehtymisestä.

Uudet ulkomaan uutisaiheet pääsevät hitaasti esiin valtavirtamedioissa (Uskali 2007: 23). Uskalin (2007: 24) mukaan valtavirtamediasta voidaan puhua, mikäli joukkotiedotusväline on levikiltään suuri tai kansallisesti tai kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu. Esimerkiksi Iso-Britanniassa tällainen on BBC ja Suomessa YLE (emt.). Luonnonmullistukset kuuluvat ajankohtaisuutensa vuoksi journalismissa yleistyneisiin uutisaiheisiin. Muita viime vuosien uusia ulkomaan uutisaiheita ovat olleet esimerkiksi terrorismi, uskonnon kysymykset, ympäristöuutiset, geenimanipulaatio ja aids (Uskali 2007: 23–24).

Ulkomaan uutisten tekotavat ovat muuttuneet. Nykyään maailman tapahtumat ovat uutisoitavissa nopeasti ja tehokkaasti, mihin on vaikuttanut muun muassa uutisammattilaisten verkostoituminen ympäri maailmaa. Uutisammattilaisten verkostoitumisen lisäksi erityisesti television uutiskuvien merkitys on kasvanut. Esimerkiksi luonnonmullistuksiin liittyvillä videokuvilla tuhoista ja surevista ihmisistä on painoarvoa ennen kaikkea todistevoimassa ja tunteiden herättämisessä (Uskali 2007: 121) Kilpailu muun muassa katsojista on vaikuttanut siihen, että uutisointinopeuden merkitys on kasvanut, kun rinnalla pitäisi korostua yhtä lailla muut päämäärät kuten luotettavuus ja monipuolisuus (Huovila 2005: 10–11).

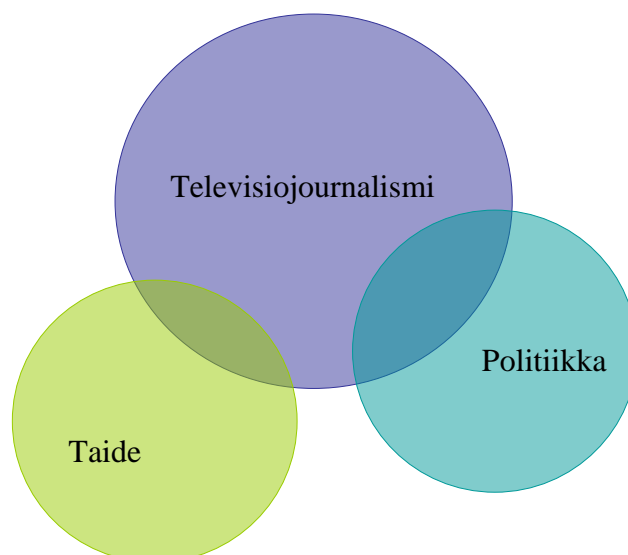
2.2 Bourdieun näkemyksiä journalismista

Se, millaista kuvaa televisiojournalismi ympäröivästä maailmasta luo, on yhteydessä käsitykseen, jossa televisio nähdään instituutiona (Bourdieu 1999). Bourdieun (emt.) ajattelussa journalismi on saanut instituution aseman muun muassa sen yhteiskunnallisen arvostuksen ja näkyvyyden vuoksi. Lisäksi journalismilla on omat

sääntönsä ja toimijansa, mikä puoltaa ajatusta nähdä journalismi institutionaalisenä yksikkönä (emt). Yksi televisiojournalismin osa näkyy instituutioon kuuluvien toimijoiden työssä.

2.2.1 Uutisammattilaiset tuottajina

Uutistuotannosta ja -sisällöstä vastaavat toimijat ovat uutisammattilaisia, jotka jäsentävät tapahtumia ja tuottavat uutisen rakenteeltaan tietynlaiseksi. Bourdieun kritisoi toimintatapoja, joilla uutisammattilaiset tv-uutisia tuottavat ja esittävät (Bourdieu 1999). Bourdieu puhuu journalismista hallitsevana *kenttänä* kuvatessaan sen yliveritaisuutta yhteiskunnassa muihin kenttiin, kuten politiikkaan tai taiteisiin (Bourdieu 1999; Benson & Neveu 2005: 5). Journalismin yliveritaisuus näkyy esimerkiksi siinä, kuinka esimerkiksi politiikan tai taiteiden kenttä tavoittelevat pääsyä ulkopuoliselle ja itseään vaikutusvaltaisemmalle kentälle saadakseen näkyvyyttä ja julkisuutta, jonka televisiojournalismi niille mahdollistaa. Pääsy kentälle mahdollistaa esimerkiksi sen, että poliitikot pääsevät tuomaan ajatuksiaan julki journalismin kautta, televisioituissa vaali-illoissa ja haastatteluissa. (Ks. Kuvio 1.)

Kuvio 1. Journalismin kenttä suhteessa muihin kenttiin Bourdieun mukaan.

Tv-journalismin rutiinikäytännöt pitävät yllä valta-asetelmia, joita on vaikea muuttaa (Bourdieu 1999). Poliittinen ja taloudellinen eliitti hyötyy näkyvyydestään tv-uutisissa ja televisio ylläpitää asetelmaa (Allan 1998: 108). Vain jatkuva tutkimus voi selvittää onko todella näin (emt.). Tv-journalismia ja siinä mukana olevia toimijoita koskeva tutkimus pyrkii selvittämään, onko tv-uutinen käänös kerrotusta todellisuudesta vai rakennetaanko tv-journalismissa erilaisia totuuksia (Allan 1998: 108). Bourdieu käsittää journalismin yhteiskunnallisena ennakkoehtona, mutta hän toivoi journalismille vaatimattomampaa asemaa, kuin sillä nyt yhteiskunnassa on (Kauppi 2004: 75).

Uutisammattilaisten toimintaa kentällä ohjaa *käytäntö*. Käytäntö on aikaan (*time*) ja tilaan (*space*) sidottua (Jenkins 1992: 69). Aika sekä rajoittaa että mahdollistaa sosiaalista vuorovaikutusta (Jenkins 1992: 69). Toimitustyö on ajan ja paikan hallintaa, mikä tarkoittaa uutistuotannossa sitä, että uutisammattilaisten täytyy osata ennakoita mahdollisia tapahtumia (Allan 1998: 119–120). Tämä johtaa usein rutiininomaisiin työskentelytapoihin (Allan 1998: 119–120). Pietilän (1995: 96) mukaan kaikki uutisvalinnat ovat aina jollain tapaa arvosidonnaisia. Tv-uutisten todellisuusvaikutelma syntyy valinnoista, materiaalin muokkauksesta ja järjestelystä, jotka ovat uutistoimituksen työtä (Pietilä 1995: 96).

Tv-uutisten toimitustyössä työrutiinien kehitys toimiviksi työskentelymuodoiksi voi tehdä rutiineista nopeasti journalistisia standardeja (Allan 1998: 119–120) Huovila (2001: 16) painottaa, että kaikkea ei voi kertoa vaan uutisiksi valitaan täyttyneiden uutiskriteerien pohjalta mielenkiintoisimmat aiheet. Selkeät työskentelytavat edesauttavat käsittelemään informaatiota nopeasti (Allan 1998: 121). Journalismin kentän työtapojen rutiinimaisuus liittyy osaksi uutisammattilaisten keskinäisiin suhteisiin. Uskali (2007: 53–54) kuvaa uutisammattilaisten riippuvuutta toisistaan ja toistensa ideoista ryhmäajatteluna, sillä uutisammattilaisten uutistuotantoa ohjaa usein kansallinen tai kansainvälinen uutisvirta. Uutisvirralla tarkoitetaan jonkin johtavan uutistoimiston välittämää tietoa (emt). Puhutaan myös monimediatoimittamisesta, sillä eri tiedotusvälineet tukeutuvat toistensa saamaan tietoon (Huovila 2005: 158). Uutisammattilaiset muun muassa seuraavat päivittäin toistensa tiedonvälitystä niin kotimaan kuin ulkomaan uutisiakin sekä lehdistä että internetistä (Uskali 2007: 53–54).

Usein tv-juttu on pohjana muiden tiedotusvälineiden uutisille (Huovila 2005: 158). Uskalin (2007: 54) mukaan uutisvirtoihin tukeudutaan etenkin katastrofien sattuessa, sillä niiden kohdalla tiedonsaanti on vaikeampaa ja niukempaa. Sosiaaliseen ympäristöön kuuluu sääntöjä, arvoja ja uskomuksia, jotka usein konventionaalistuvat ajan myötä. Uutistyon rutiinikäytännöt eivät ole vain negatiivinen asia. Kun sosiaalisia sääntöjä ja rutiineja tutkitaan ne saattavat joutua uudelleen arvioitaviksi (Allan 1998: 106). Bourdieun näkemykset ovat yksi tapa hahmottaa televisiota sosiaalisen todellisuuden osana ja rutiininomainen työskentely voidaan nähdä apuvälineenä journalismin tutkimuksessa.

Uutisammattilaisilta vaaditaan tiettyä koulutusta sekä kiinnostusta yhteiskunnallisiin asioihin. *Habitus* on Bourdieun käyttämä termi, jolla hän kuvaa sosiaalisen kentän osallistujien tapaa toimia siinä. Habitusta ohjaa kokemus siitä, mitä tietyssä tilanteessa ja ympäristössä kannattaa tehdä (Hiller & Rooksby 2005: 21). Habitus on käytännöntajua toiminnasta sosiaalisessa tilassa (Bourdieu 1998: 36–37, Wacquant 1995: 41). Siihen, millaiseksi ja miten habitus muotoutuu, vaikuttaa esimerkiksi koti sekä koulutus (Benson & Neveu 2005: 3). Uutisjournalismissa habitus tarkoittaa sitä, että uutisammattilaisten työskentelyä ohjaavat tv-uutistuotannossa tietyt rutiinit, heiltä vaaditaan teknisiä taitoja, ammatillista osaamista sekä ennakoimiskykyä (Allan 1998: 114).

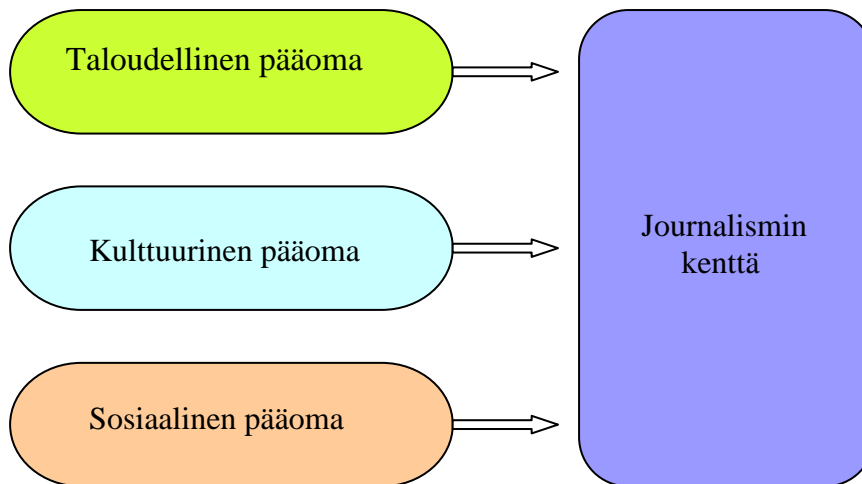
2.2.2 Kilpailu

Uutisammattilaisten toimintaa kentällä voidaan verrata *peliin*.¹ Kenttä pelinä tarkoittaa, että kentällä käydään jatkuvaa taistelua siinä mukana olevien kesken. Bourdieu käyttää kentällä mukana olevista käsitettä *agentti* (Bourdieu & Wacquant 1995: 135). Kentällä toimivilla agenteilla on tiettyjä sääntöjä. (Saaristo & Jokinen: 2004: 174). Esimerkiksi journalismin kentällä on omia journalistisia sääntöjä, joita joskus rikotaan (vrt. uutisarvot).

---

¹ Bourdieu on saanut vaikutteita peli-ajatteluunsa muun muassa sosiologi ja kirjailija Erving Goffmanilta ja tämän interaktionismi-ajattelusta ks. Goffman (1961). *Two studies in the sociology of interaction*. Indianapolis: Bobb-Merrill; Goffman Erving (1969). *Strategic interaction*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.

Jokaisella kentällä on oma logiikkansa, joka erottaa ne muista kentistä (Bourdieu & Wacquant 1995: 125, 136). Bourdieun ja Wacquantin (1995: 136) mukaan kentälle pääsee vain tietyillä ominaisuuksilla, jolloin on tunnistettava, mitä kentällä toimimiseen vaaditaan eli mitä *pääomia* vaaditaan. Kenttä jakaantuu erilaisiin pääoman muotoihin (Saaristo & Jokinen: 2004:). (Ks. Kuvio 2.)

Kuvio 2. Pääomanmuodot journalistisella kentällä (Bourdieu ja Wacquantin 1995).

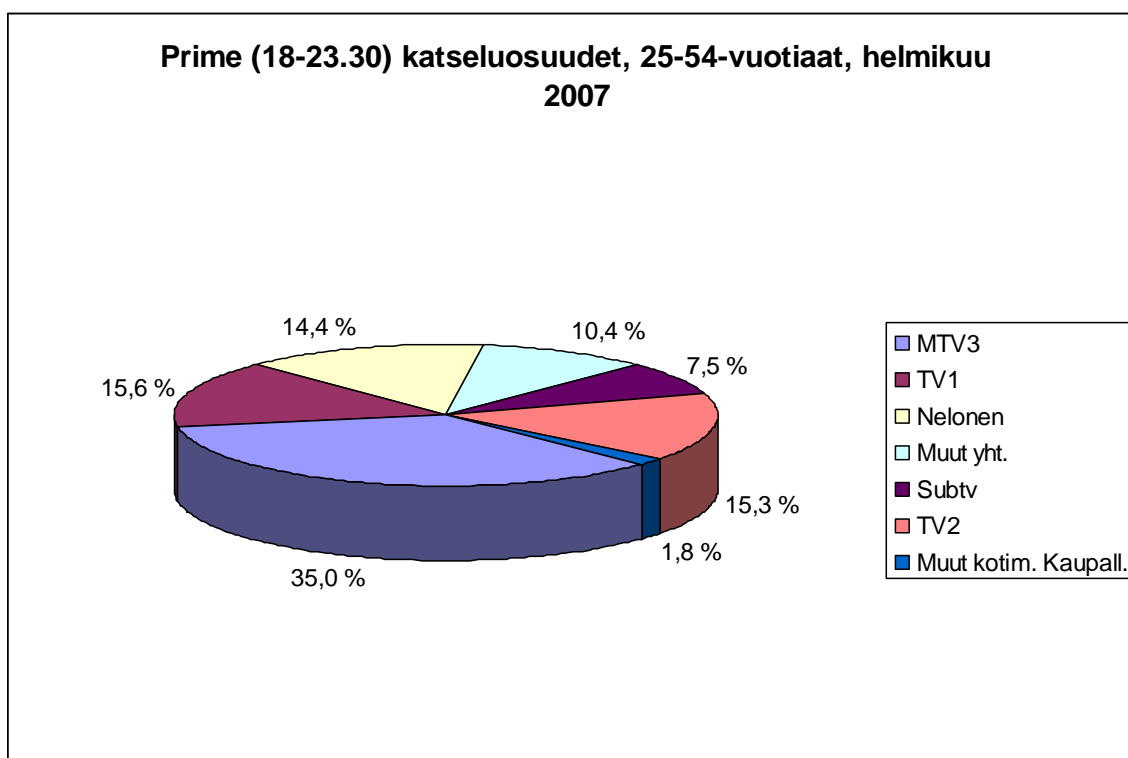
Journalismissa *taloudellinen pääoma* tarkoittaa hyödykkeitä, joka on rahaa tai muutettavissa rahaksi (Benson & Neveu 2005: 4). Taloudellinen pääoma on valtavirtamedioiden toiminnan edellytys. *Kulttuurinen pääoma* käsittää esimerkiksi koulutuksen tuoman sivistyksen, tietämyksen, osaamisen ja verbaaliset taidot (Hiller & Rooksby 2005: 24, Benson & Neveu 2005: 4). Näitä ominaisuuksia puolestaan vaaditaan toimitustyön uutisammattilaisilta. Eri kentillä pääoman muodot esiintyvät eri suhteissa. Journalismin kentällä taloudellista pääomaa mitataan esimerkiksi mainonnan tuloilla ja katsojamäärillä. Lahjakkaat ja ansioituneet toimittajat edustavat journalismin kentän kulttuurista pääomaa (Benson & Neveu 2005: 4). *Sosiaalisella pääomalla* puolestaan tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä ihminen tai instituutio on saavuttanut sosiaalisten suhteidensa kautta (Hiller & Rooksby 2005: 24). Esimerkiksi arvostus valtavirtamediana on esimerkki sosiaalisesta pääomasta. Kun tietty pääoman muoto

laillistuu kentän toimijoiden tai instituutioiden kesken, pääomasta tulee *symbolista* (Hiller & Rooksby 2005: 24–25). Kaupallisuudesta on tullut journalismissa yleisesti hyväksyttyä, ja sitä arvostetaan journalismiin oleellisena osana kuuluvana piirteenä.

Bourdieuin pelimetaforaa mukaillen habitukseen liittyvä käytännöntaju on eräänlaista pelisilmää (Bourdieu 1998: 36–37; Wacquant 1995: 41). Uutisammattilaiset tarvitsevat pelisilmää tv-uutisen suunnittelussa, kokoamisessa, valinnassa ja esittämisessä, jotka ovat uutisammattilaisten työtä (Golding: 1997: 250–255). Pelisilmä tarkoittaa esimerkiksi uutisarvojen kohdalla sitä, miltä kannalta eri kanavien tv-uutiset kulloinkin esitetään. Kilpailun kannalta tv-uutisten tuottajilta vaaditaan pelisilmää, sillä heidän täytyy arvioida valintojaan suhteessa kilpailijoihin eli esimerkiksi muiden tv-kanavien uutisten tuottajiin. Kilpailu näyttäytyy sekä uutistoimituksen sisällä olevissa suhteissa, kilpailuna uutisammattilaisten kesken osaamisessa ja uutisammattilaisilta vaaditussa reagointikyvyssä uutistapahtumiin että ulkoisissa suhteissa kuten katsojamäärissä ja mainostuloissa uutisia tuottavien instituutioiden kesken.

2.3 Televisiokanavat Suomessa

Suomessa valtavirtamediana voidaan pitää YLE:a ja Helsingin Sanomia (Uskalin2007: 24). Myös MTV3 ja Nelonen kuuluvat Suomen katsotuimpiin kanaviin katseluosuuksien mukaan. Kanavien tv-uutisia pidetään laadukkaina ja niiden uskottavuuteen luotetaan. Seuraavaksi esittelen Finnpanelin MTV3:lle tekemän tutkimuksen tulokset kanavien viikoittaisista katsojamääristä helmikuussa 2007 (MTV Media 2007c). MTV3:n tutkimuksessa kohderyhmänä on 25–54 -vuotiaat tv:n katsojat, kun Finnpanelin internet-sivuilla tutkimusten kohderyhmänä on yleensä 24–44 tai 45–64-vuotiaat tv:n katsojat. Prosenttiosuudet eroavat siten jonkin verran Finnpanelin (2007a) omasta tutkimuksesta vuoden 2007 tammikuun katseluosuuksista. Olen muokannut MTV3:n alkuperäistä kuviota tutkielmani ulkoasuun sopivaksi. Kuvion yläpuolella oleva otsikko on alkuperäisestä Finnpanelin tutkimuksesta. Finnpanelin tutkimustulosten prosenttiosuuksista olen muokannut seuraavanlaisen kuvion (ks. kuvio 3.).

Kuvio 3. Suomalaisien kanavien katseluosuudet.

YLE:n (2007c) internet-sivujen mukaan YLE toimii Suomessa sähköisen viestinnän suunnannäyttäjänä. Kanavan toiminta perustuu lainsäädäntöön ja toimintaa rahoitetaan pääasiassa televisiolupamaksuilla (YLE 2007b). YLE:n (2007c) mukaan YLE:n tavoitteena on olla Euroopan paras julkisten palvelujen tarjoaja. Yleisradion arvot, luotettavuus ja laatu ovat yhteisiä kaikille Yleisradion kanaville (YLE 2007b). YLE arvostaa myös suomalaisuutta, mitä todistaa se, että YLE TV1:n ohjelmista yli kaksi kolmasosaa on alkuperältään kotimaisia (YLE 2007d). YLE TV1:ä luonnehditaan varsinaisena uutiskanava, kun taas YLE TV2:n pääpaino on lasten ja nuorten ohjelmissa sekä urheilussa (YLE 2007a). YLE TV2 tarjoaa myös draama- ja viihdeohjelmia sekä ajankohtaisohjelmia (emt.).

MTV3 ja Nelonen ovat kaupallisia televisiokanavia (Nelonen 2007a). MTV3 arvostaa toiminnassaan yhteispeliä ja vapaata ja moniarvoista viestintää (MTV Media 2007a). Internet-sivujensa mukaan MTV3:n (MTV Media 2007a) arvoihin kuuluu myös

voitontahto sekä yksilön arvostus. MTV3 on suomen katsotuin kanava (MTV Media 2007b). MTV3 tunnetaan etenkin viihteen ja tiedon tarjoaja (emt.).

Nelonen on MTV3:n jälkeen Suomen toiseksi tavoittavin mainosmedia, sillä se tavoittaa päivässä arviolta noin 2,1 miljoonaa katsojaa (Nelonen 2007b) Se on osa monialaista Sanoma -viestintäkonsernia, joka toimii 20 eri Euroopan maassa (emt.). Suomen mainosmedioista Nelonen on kolmanneksi suurin, ja sen osuus televisiomainonnasta on yli 30 % (Sanoma 2008). Kanavan pääasiallista kohdeyleisöä ovat nuoret kaupunkilaiset (emt.).

YLE TV1:n tv-uutisten puoli yhdeksän lähetys oli vuoden 2007 tammikuussa viikolla 3 kanavan katsotuin ohjelma. Tv-uutiset keräsivät yhteensä 1 093 000 katsojaa, kun mukaan on otettu kaikki yli kymmenenvuotiaat suomalaiset (Finnpanel 2007b). MTV3:lla Yhdeksän uutiset keräsivät samalla viikolla kymmenenneksi eniten katsojia, yhteensä 705 000 ihmistä (Finnpanel 2007b). Nelosella tv-uutiset eivät sijoittuneet kahdenkymmenen katsotuimman ohjelman joukkoon, vaan suosituimmat ohjelmat olivat lähinnä ulkomaisia ja kotimaisia tv-sarjoja (Finnpanel 2007d).

Uskalin (2007: 69) mukaan tv-uutistoiminnassa Suomen kolmesta katsotuimmasta tv-kanavasta Yleisradio Oy:lla on suomalaisessa uutistoiminnassa vankin johtoasema. Sillä on muun muassa ulkomaan uutisoinnissa pitkät perinteet, jotka alkoivat jo 1960 -luvulla (emt.).

3 NARRATOLOGIA TV-UUTISESSA

Tv-uutisten kerronta on audiovisuaalista, ääneen, kuvaan ja liikkuvaan kuvaan perustuvaa. Tässä luvussa kerron, mitä narratiivisuus on sekä esittelen, miten narratiivisuus tv-uutisissa esiintyy. Lopuksi esittelen Hartleyn tv-uutisten rakennemallin yhtenä keinona hahmottaa tv-uutisten kerronnallisuutta.

3.1 Narratologisia lähtökohtia tv-uutisen tutkimiseen

Narratologia on tieteenala, joka tutkii *narratiiveja* eli *kertomuksia* ja niiden *narratiivisia rakenteita*. Tzvetan Todorov käytti narratologia sanaa ensimmäisen kerran *Grammaire du Décaméron*-teoksessaan vuonna 1969 (Todorov 1969; Herman 2005: 19). *Narratiivisuus* tarkoittaa puolestaan *kertovuutta*. Narratologia on kehittynyt semioottisesta ja strukturalistisista teorioista (Herman 2005). Narratologia pohjautuu sekä Ferdinand de Saussuren että C. S. Peircen semiotiikkaan (emt.). Semiotiikan myötä ymmärrettiin, ettei kertojan esittämä maailma ole ainoa totuus, vaan että kertomuksia jäsennetään aina semioottisesti erilaisten merkkien ja merkkijärjestelmien kautta (Herman, 2005, Hietala 2006: 93). Toisin kuin marxilaisessa ideologiassa, jossa ajateltiin esimerkiksi elokuvien antavan valmiita ajatusmalleja tietyillä loppuratkaisuillaan, uusi semioottinen ajattelu muun muassa Claude Lévi- Staussin ja Jacques Lacanin myötä vahvisti subjektiivisuutta yhden ainoan totuuden tavoittelemisen sijasta (Hietala 1997: 117, 2006: 93) Kulttuurintutkijoiden kiinnostus kertovuuteen yleisty, kun semiootikkojen ja strukturalistien myötä 1960-luvulla painopiste siirtyi yksittäisistä fiktiivisistä kertomuksista yleiseen kertovuuteen (Herman 2005, Hietala 2006: 92). Kuten Alvarado (1987: 120) tiivistää, kaikkea tapahtunutta kerrotaan. Viestinnäntutkimuksessa tämä tarkoitti huomion kiinnittämistä lähettäjän ohella vastaanottajaan (Hietala 2006: 93). Narratiivisuus on uudenlainen viestinnän näkökulma, joka huomioi eri vastaanottajien mahdollisuudet tulkita kerrottua eri tavoin. Tv-uutisissa kertojan rooli ei ole perinteisen narratologian tapaan yksiselitteinen. Narratologisen lähtökohdan mukaan tv-uutisten kertovuutta tutkittaessa huomioon ottaa koko kertomuksen syntyyn vaikuttavat strategiat ja tekniikat (Pietilä 1997: 123).

Huolimatta siitä, että tv-uutisten puhujat ovat uutisammattilaisia ja siten yksittäisiä toimijoita, kertomuksen ”ääni” perustuu tv-uutisten tekniseen kertomustapaan (Ridell 1997: 154). Geneten (1980) termi fokalisaatio pyrkii kuvaamaan sitä, kenen äänellä kerronta tapahtuu. Genette (emt.) jakaa äänen painotukset sisäiseen ja ulkoiseen fokalisaatioon. Sisäisessä fokalisaatiossa painottuu joko yhden ja saman henkilön ääni, tai kerronta fokalisoituu vuorotellen eri henkilöihin (emt.). On myös mahdollista, että tapahtumaa tarkastellaan kerralla useamman ihmisen kautta (emt.). Ulkoinen fokalisaatio tarkoittaa puolestaan sitä, ettei konkreettinen kertoja käsittele tapahtumia muiden ihmisten kautta lainkaan vaan ikään kuin sivuuttaa kokonaan muiden osallisina olevien ihmisten ajatukset ja tuntemukset (emt.). Rimmon–Kenanin (1983: 83) mukaan kaikista diskursseista voidaan erottaa omia arvoja ja merkityksiä. Siten kertojan roolia tv-uutisissa voidaan lähestyä ajattelemalla tv-uutisten osallistujia ja heidän puhettaan kertomuksen diskursiivisina osina, jotka rakentavat kertomusta tietynlaiseksi painottamalla kukin eri asioita eri tavalla. Ridellin (1997: 154) mukaan uutisammattilaisten päätösvalta on teknisen kertomustavan osalta suuri, jolloin on mietittävä, kuka tai ketkä tietynlaisesta kerronnasta hyötyvät. Uutistapahtumaan muutoin osallisena olevien yksittäisten henkilöiden tai henkilöryhmien ääntä sommitellaan koko tv-uutisten rakenteeseen sopivaksi (Ridell 1997: 154).

Kertomuksesta voidaan erottaa kaksi tasoa, *tarina* (histoire) ja *diskurssi* (discours) (Genette 1972, 1980). Diskurssi on teksti, jota ”lukemalla” muodostamme mielikuviamme kautta tarinan (Genette 1980). Hietala (2006: 95) havainnollistaa diskurssia tekstinä vertaamalla sitä tv-ohjelman, sarjakuvan, verbaalisen tekstin tai muun sellaisen pintatasoon. Diskurssi on eräänlainen kehys, jossa kertomus kerrotaan (emt.). Ilmauksella *uutisdiskurssi* tarkoitan juuri tätä pintatasoa ja kehystä. Ridell (1997: 146) kuvaa diskurssia niiksi keinoiksi, joilla tarina luodaan tietynlaiseksi. Tarina puolestaan muodostuu tapahtumien ja käännekohtien kautta (Genette 1972, 1980). Tarinassa yhdistyvät tapahtumat, henkilöt ja miljööt (Ridell 1997: 146). Hietala (2006: 95) kuvaa tarinaa kertomuksen syvemmäksi merkitykseksi, jonka vastaanottaja kertomuksesta muodostaa. Kertomuksen kokonaisuuden muodostukseen kuulija tai näkijä käyttää Hietalan (2006: 95) mukaan juuri uutisdiskurssin antamia vihjeitä. Diskursiivisella tasolla kertomuksesta voidaan erottaa alku, keskikohta ja loppu.

Varsinainen tarina ei kuitenkaan suoranaisesti koskaan pääty (Hartley 1982: 119; Hietala 2006: 95). Tarina muodostaa jatkumon, jonka ajallisuus ja tilallisuus riippuvat kehyksestä, jossa kertomus kerrotaan (Genette 1972, 1980; Rimmon & Kenan 1991: 11; Hietala: 2006: 95). Esimerkiksi elokuvan diskursissa kertomuksesta voidaan usein juonellisesti erottaa alku, keskikohta, johon usein liittyy tapahtumien kärjistyminen tai muutos sekä elokuvan lopussa loppuhuipennus. Tapahtumat on tiivistetty elokuvan diskurssille ominaisesti esimerkiksi kahteen tuntiin. Katsoja ymmärtää, ettei elokuvan kaikkia tapahtumia voi näyttää ja täydentää tarinan mielessään elokuvan diskurssin antamien vihjeiden avulla. Sama koskee Hietalan (2006: 95) mukaan tv-uutisia. Kaikkia uutistapahtumia ei voi kertoa eikä näyttää alusta loppuun. Uutinen on tarina (histoire), jonka vastaanottaja mielessään täydentää (Hietala 2006: 96). Myös Hartley (1982: 119) näkee kertomuksen saavan lopullisen muotonsa vasta vastaanottajan mielessä. Huovilan (2005: 160) mukaan sanomalehti- ja radiouutisten ohella tv-uutiset käyttävät tiedotusvälineistä eniten kerrontaa. Esittelen television kerronnan keinoja tarkemmin seuraavassa luvussa.

3.2 Tv-uutiset kertomuksena

Uutiset eroavat monin tavoin eri tiedotusvälineissä. Suurimmat erot liittyvät uutisten pituuteen, uutisten määrään, uutisoinnin nopeuteen sekä informaatiokeinoihin. Tv-uutisten erityispiirteiden taustalla on ennen kaikkea television audiovisuaalisuus. Tässä luvussa esittelen aluksi puheen ja kuvan merkitystä yleisellä tasolla television kerronnallisina keinoina. Tv-uutiset hyödyntävät sekä ääntä, kuvaa että tekstiä yhtäaikaaisesti luodakseen toimivan kokonaisuuden. Kertovuuden kannalta se voi olla myös haaste, sillä audiovisuaalinen kerronta on monitasoista (Bell 1998: 66). Lopuksi esittelen yhden ehkä vaikutusvaltaisimmista pyrkimyksistä kuvata tekstin ja kuvan suhdetta. Teorisoinnissaan Barthes (1986) näkee sanojen suhteen kuviin joko *ankkuroivana* tai *vuorottelevana*.

3.2.1 Puhe kerronnan keinona

Tv-uutiset perustuvat puhuttuun kieleen ja siten kuullunymmärtämiseen (Huovila 2005: 146). Vastaanottajan tulee ymmärtää tv-uutisessa puhuttua kieltä (emt.). Kuten mikä tahansa sosiaalinen viestintätilanne myös tv-uutisissa puhe liittyy ympäristöön, jossa sitä käytetään. Tv-uutisten ympäristöä on esimerkiksi uutisstudio kameroineen. Studiassa kameroiden kuvattavana oleva uutistenlukija edustaa tiettyä journalistista organisaatiota, tv-kanavaa. Tarkoitus on saada vastaanottaja kuuntelemaan ja seuraamaan uutislähetystä. Uutistenlukijan ja toimittajien tehtävä on yhdistää oma uutispersoonan journalististisen työn edustajina tapoihin pitää yhteyttä vastaanottajaan (Allan 1998: 125). Televisiossa yhteys luodaan kuvitellusti esimerkiksi puhumalla suoraan kameraan (Allan 1998: 124; Huovila 2005: 146). Allan (1998: 124) kutsuu uutispersoonan ja katsojan välille muodostuvaa yhteyttä *dialogisuudeksi*. Hyvää iltaa – toivotus on esimerkki pyrkimyksestä luoda yhteys vastaanottajaan (Allan 1998: 125). Tv-uutisten puheen tulee olla selkeää, uskottavaa ja luotettavasti esitettyä, samalla kun puheen tulisi ilmentää myös välittömyyttä ja tämänhetkisyyttä (Allan 1998: 125). Allanin (1998: 126) mukaan televisiossa uutisammattilaisten usein käyttämät deiktiset ilmaukset kuten ”tällä hetkellä” tai paikkaa ilmaisevat sanat kuten ”täällä” tai paikannimet luovat välittömyyden tunnetta ja tämänhetkisyyttä.

Tv-uutisten kerronta täytyy rakentaa niin, että se ylläpitää vastaanottajan mielenkiintoa uutista kohtaan koko uutisen käsittelyn ajan (Huovila 2005: 148). Tv-uutisten alkujuonto on yleensä iskevä. Vastaanottajan mielenkiintoa pidetään yllä Huovilan (2005: 148–149) termein toistuvilla *jännitteillä* ja *ydinkohdilla*. Jotta Bellin (1998: 66) mainitsema tv-uutisten kerronnan monimerkityksellisyys ja epäjohdonmukaisuus ei häiritsisi vastaanottajaa, tulisi kerronnan rakenne pitää mahdollisimman yksinkertaisena (Huovila 2005: 148). Huovila painottaa, että tv-uutisesta erotettavat ydinajatuksukset ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sanat (emt.). Uudet jännitteet ja ydinkohdat erotetaan puheessa *siirtymälauseilla*, mikä johdattaa vastaanottajan seuraavaan ydinasiaan ja mahdollistaa näin kerronnan jatkuvuuden (Huovila 148–149).

Tv- uutisten kerrontatapa koostuu suorasta kerronnasta, epäsuorasta kerronnasta ja suorasta lainauksesta (Huovila 2005: 160). Suora kerronta tarkoittaa, että toimittaja kertoo uutisen tapahtumat omin sanoin. Tv-uutisissa tapahtuman epäsuoraa kerrontaa on esimerkiksi haastattelun pohjalta kerrottu informaatio. (Emt.) Tällöin toimittaja siteeraa haastateltua, mutta ei sanasta sanaan. Mahdollisuus suoraan lainaukseen on Huovilan (2005: 160) mukaan television erityispiirre. Suorassa lainauksessa haastateltu pääsee itse kertomaan tapahtumista, tai toimittaja siteeraa haastateltavaa sanatarkasti (2005: 160). Kun informaatio tulee suoraan haastateltavalta, tulkintavirheet vähenevät (emt.). Uutisammattilaiset valitsevat lopulta, mitä haastatellun puheesta käytetään tv-uutisessa.

Puheen rinnalla voidaan uutisessa käyttää myös tekstiä, jolloin tekstin tehtävä on yleensä tukea suullisesti kerrottua ydinasiaa. Tekstiä käytetään etenkin uutisen visuaalisessa havainnoinnissa esimerkiksi erilaisissa taulukoissa, kirjallisissa otsikoissa tai kuvan rinnalla. Teksti on eräänlaista uutisten kirjoitettua puhetta.

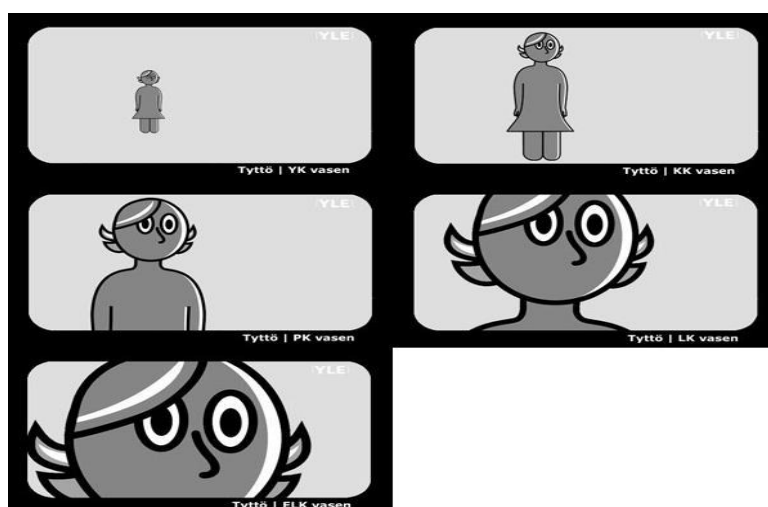
3.2.2 Kuva kerronnan keinona

Tv-uutisten kuvan tai videokuvan ymmärtäminen ja tulkinta perustuu näköaistin kautta vastaanottajan omiin kokemuksiin ja mielikuviin esitetystä aiheesta (Huovila 2005: 150). Hietalan mukaan kuvan voi ymmärtää tarinan yhtenä ”diskursiivisena esityksenä”, jossa kuvan antamat vihjeet ohjaavat vastaanottajaa täydentämään tapahtuman mielessään (Hietala 2006: 98). Huovilan (2005: 150) mukaan kuvankäytön voi jaotella *avoimeen, epäsuoraan ja symboliseen kuvaan*.

Avoim kuva tai video sisältää esimerkiksi ihmisiä ja esineitä johonkin toimintaan liittyen (Huovila 2005: 150). Avoimet kuvat ovat ymmärrettäessä sellaisenaan (emt.). Hietalan 2006: 99–100) mukaan pelkän kuvan kerrontaa määritellään juuri toiminnan kautta, ei vain pelkkänä ”olemisena”. Samalla vastaanottaja luo mielessään kuvan toiminnalle ajan ja tilan, toisin sanoen luo kuvalle aika- ja tilaulottuvuuden, joita ilman kuvaa on vaikea ymmärtää (Hietala 2006: 98, 101). Esimerkiksi kuva pyöräilevästä lapsesta saa usein tulkinnan lapsen olevan liikkeessä matkalla jonnekin paikkaan kuin että lapsi vain ajattomasti ”on” pyörän selässä. Epäsuora kuva puolestaan vaatii

vastaanottajalta tulkintaa (Huovila 2005: 150). Hietalan (2006: 98) mainitsevat kuvan antamat vihjeet ohjaavat tulkinnan muodostumisessa. Mikäli kuvassa pyöräilevä lapsi näyttäisi säikähtäneeltä ja horjuvalta, voisi päätellä lapsen olevan kaatumassa. Myös epäsuora videokuva antaa vihjeitä vastaanottajan tulkinnalle. Esimerkiksi, jos ensin näytetään videokuvaa juurakkoisesta ja kivisestä metsäpolusta ja sen jälkeen polulla makaavasta pyörästä ja lapsesta istumassa polvi verta vuotavana kannolla, voisi tulkita lapsen olleen pyöräilemässä metsäpolulla ja kaatuneen siellä. Epäsuora kuva voi siten paljastaa myös syitä ja seurauksia (Huovila 2005: 150). Tulkinta voi vaihdella kulttuurisesti eri ihmisten kesken (Huovila 2005:150). Symboliset kuvat aiheuttavat tulkintaeroja. Symbolisista kuvista esimerkiksi liikennemerkkit vaativat opettelua, jotta niiden merkityksiä voisi tulkita kulttuurisesti oikein (Huovila 2005: 150).

Tv-uutisissa kuvan ja videokuvan tulkinta riippuu myös kuvaustavoista ja käytetystä kuvakoosta. Normaali kuvakulma silmien tasolta on neutraali (Huovila 2005: 150). Yläkulmasta kuvattu voi saada tulkintoja, jotka liittyvät kohteen pienuuteen tai aliarvoisuuteen (emt.). Kuvaus alhaalta ylöspäin suurentaa ja tuo kohteelle arvoa (emt.). Kuvakoot voidaan luokitella joko kansainvälisen 8-portainen kuvakokojärjestelmän tai 5-portaisen kuvakokojärjestelmän mukaan. Tutkimuksessani käytän 5-portaista kuvakokojärjestelmää, sillä se täyttää tutkimukselleni asettamat vaatimukset kuvan analysoimisesta tv-uutisissa.

Kuva 1. 5-portainen kuvakokojärjestelmä (Mediakompassi 2008).

Yleiskuvalla kohteesta yhdistetään kohteen tausta tapahtumaan. Kokokuvassa kohde on taustaa tärkeämpi, mutta myös tausta erottuu kuvasta. Lähikuvalla ihmisestä pyritään paljastamaan reaktioita johonkin. Erikoislähikuva paljastaa tunteita. (Huovila 2001: 128; Elokuvantaju 2008). Muuta kuin ihmistä kuvattaessa käytetään kuvakokoja yleiskuva, puolikuva ja lähikuva (Elokuvantaju 2008).

3.2.3 Tekstin ja kuvan suhteista

Tv-uutisissa visuaalinen kerronta on yleensä liikkuvaa kuvaa, joka esitetään yhtä aikaa joko suullisen puheen tai kirjoitetun tekstin kanssa. Tv-uutisten tilallinen ja ajallinen jatkumo on siten sellainen, että katsojan täytyy seurata kerrottua ja näytettyä samanaikaisesti (Mikkonen 2005: 56). Lisäksi puheen, tekstin ja kuvan yhteensopivuuden tulisi tukea uutisen ydinasiaa (Huovila 2005: 150). Tv-uutisista voidaan käyttää termiä *ikonoteksti*, sillä kerronta muodostuu kuvan (*ikono*) ja sanan (*teksti*) vuorovaikutuksesta (Mikkonen 2005: 8) Barthesin (1986) mukaan kuvia luonnehtii polysemanttisuus, mikä tarkoittaa sitä, että kuvilla voi olla monia merkityksiä samanaikaisesti. Barthesin (emt.) mukaan lingvistisen sanoman, puhutun tai kirjoitetun tekstin tehtävä suhteessa ikonisiin merkkeihin on joko ankkuroiva tai vuorotteleva. Barthes käyttää pääesimerkinään Pâtes Panzani-mainosta (ks. kuva 2).

Kuva 2. Pâtes Panzani-mainos (Le Cliché 2008).

Panzani-mainoksessa teksti sitoo ruokatuotteet italialaisuuteen (Barthes 1986). Kuvan ruokatuotteet puolestaan vaikuttavat siihen, miten italialaisuus halutaan kuvan avulla ymmärtää (emt.). Kuvan ja tekstin vuorottelun avulla kuvan sisällöllä viitataan Italiaan hyvän ruuan maana (emt.). Barthesin (1986) mukaan teksti hallitsee kuvaa ohjaamalla tulkintaa kohti tiettyä merkitystä tai merkityksiä. Kun teksti, jolla tarkoitan tässä yhteydessä kaikkia puhuttuja ja kirjoitettuja merkkejä, rajaa kuvaa, puhutaan tekstin ankkuroivasta funktiosta suhteessa kuvaan (emt.). Rajaaminen tarkoittaa sitä, että teksti vähentää kuvan monimerkityksellisyyttä ja ohjaa kohti tiettyä tulkintaa. Tekstin vuorotteleva suhde kuvaan puolestaan ilmentää vuorovaikutuksellisuutta, jolloin tekstin funktio on täydentää kuvallista kerrontaa. (Emt.) Vuorottelevassa funktiossa teksti ja kuva lähentyvät toisiaan, jolloin (Barthes 1986; Mikkola 2005: 60) tekstin ja kuvan välille syntyy jatkumo, mikä täydentää kolmannen tekijän, kertomuksen, esimerkiksi tv-uutisen. Tästä kolmannesta tekijästä, jonka teksti ja kuva jakavat, käytetään termiä *jaettu diskursiivinen tila* (Barthes 1986; Mikkonen 2005: 60). Ankkuroiva ja vuorotteleva funktio voivat esiintyä kerronnassa myös samanaikaisesti (Barthes 1986).

Tv-uutisissa kuvan voima merkityksen muodostumisessa on vahva, mutta kuvat eivät luo merkityksiä yksin. Tv-uutisessa puheen, kuvan ja tekstin vuorottelu täytyy tehdä toinen toistaan tukevaksi. Tv-uutisessa kerronnan rytmi muodostuu puheen, kuvan ja tekstin oikea-aikaisesta vuorottelusta. Rytmiiin vaikuttaa myös se, kenen äänellä uutista kerrotaan ja miten puheenvuorot vaihtelevat. Tv-uutisten videokuvat pyritään puolestaan järjestämään niin, että ne rytmittäisivät uutista siten, että vastaanottajan mielenkiinto uutisiin säilyy (Huovila 2005: 151). Tv-uutisten videokuvat koostuvat lyhyistä noin 4–5 sekunnin pituisista otoksista (emt.). Huovilan (2005: 150) mukaan kuva täytyy yhdistää uutisen asiasisältöön äänen tai kirjallisten otsikoiden avulla, jolloin on kyse Barthesin mainitsemasta ankkuroinnista.

3.3 Hartleyn televisiouutisten rakennemalli

Yksi tapa lähestyä tv-uutisten audiovisuaalisuudesta aiheutuvaa kerronnan moniselitteisyyttä on tutkia sitä Hartleyn tv-uutisten rakennemallin avulla. Hartley

(1982: 118–119) jakaa televisio-uutisen neljään vaiheeseen, joita ovat kehystäminen, keskittäminen, todeksi osoittaminen ja sulkeminen. Hartleyn (1982: 118–119) mukaan tv-uutisia luonnehtii työnjako, josta vastaavat esimerkiksi uutistenlukijat, kirjeenvaihtajat ja reportterit. Uutisammattilaiset vaikuttavat televisiouutisten kerronnallisiin vaiheisiin. Hartleyn tv-uutisten rakennemallin avulla on mahdollista tutkia, kuinka tv-uutisen alku, keskikohta ja loppu rakentuvat. (Ks. Kuvio 4).

Kuvio 4. Hartleyn televisiouutisten rakennemalli.

Narratologian näkökulmasta pääpaino on tarinan sijaan *uutisdiskurssissa*, Hietalan termein pintatasossa ja siinä kehyksessä, jossa uutinen rakennetaan. Joltain osin teen myös omaa tulkintaani, jolloin kyseessä on tv-uutisten *tarinan* taso. Tarina riippuu katsojasta ja kuulijasta, jolloin tulkintoja voi olla erilaisia. Siihen, miten monia eri tapoja uutiskertomuksen tulkintaan on olemassa, en puutu.

3.3.1 Kehystäminen

Uutisen kehystäminen (framing) tapahtuu uutistenlukijan julki tuomassa uutisotsikossa ja aiheen esittelyssä (Hartley 1982: 118–119). Uutisen alusta riippuu, onnistuuko se

herättämään katsojan mielenkiinnon käsiteltävään aiheeseen. Tv-uutisissa kehystämisvaihe sisältää usein uutisotsikon, jossa uutinen tiivistetään muutamalla sanalla tapahtumia kuvaavaksi ydinasiaksi (Huovila 2005: 124).

Uutisen kehystäminen on verrattavissa sanomalehti uutisten *uutiskärkeen*. Uutiskärki on uutistenlukijan alkujuonto, jossa uutistenlukija kertoo lyhyesti tapahtuman pääpiirteet ja sen, ketä tai keitä uutinen koskee (Huovila 2001: 102; 2005: 137). Tapahtumasta kerrotut pääpiirteet toimivat Hartleyn (1982: 118–119) mukaan linkkeinä keskittämisvaiheelle. Se, miten uutista kehystetään, rajaa myöhempää uutisen käsittelyä (Hartley 1982: 119). Tapahtumasta kerrotaan niissä kehyksissä, jotka tv-uutisen alussa esitellään.

3.3.2 Keskittäminen

Keskittämällä (focusing) tarkoitetaan esimerkiksi toimittajan tai kirjeenvaihtajan selvitystä tilanteesta tapahtumapaikalla (Hartley 1982: 118–119). Sanomalehti uutisessa *uutisia* kertoo tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin, mistä uutisessa on kysymys (Huovila 2001: 102). *Uutistausta* pohjustaa uutisen tapahtumia ja kertoo, kuinka tapahtumaan on päädytty (Huovila 2001: 102–103).

Keskittämisvaihetta voidaan verrata uutisasiaan. Toimittaja keskittää selostuksessaan tapahtumat johonkin uutisen kannalta tärkeään asiaan. Tv-uutista käsitellään usein jatkumona, jolloin uutistaustan tapaan uutisen keskittämisessä voidaan käsitellä myös aikaisempia aiheeseen liittyviä tapahtumia.

3.3.3 Todeksi osoittaminen

Tapahtuman uskottavuus ja totuudellisuus vaativat näyttöä, jolloin esimerkiksi kuvamateriaalin avulla uutinen pyritään osoittamaan ”todeksi” (Hartley 1982: 118–119). Hartley (emt.) käyttää termiä todeksi osoittaminen (realizing) kuvatessaan keinoja, joilla toimittajan tai kirjeenvaihtajan kertoman oikeellisuus vahvistetaan.

Erityisesti ulkomaan uutisissa kuvan rooli on vahva. Toimittajan kerronta ilman kuvaa jäisi ulkomaan uutisen kohdalla yksipuoliseksi, eikä mahdollistaisi television erityispiirteen toteutumista, oman tulkinnan muodostamista tapahtumista. Uskalin (2007: 122) mukaan katastrofiuutisissa kuvan voima on ennen kaikkea siinä, että ne pakottavat katselijansa ottamaan kantaa.

3.3.4 Sulkeminen

Sulkemisella (closing) tarkoitetaan uutisen päättämistä. Hartleyn (1982: 118–119) mukaan uutisen tulisi jäädä katsojan mieleen, vaikka sen konkreettinen käsittely televisiouutisissa päättyykin.

Tv-uutisten aiheet ja uutiskriteerit vaikuttavat osaltaan siihen, kuinka uutisen käsittely päätetään. Jos aihetta on käsitelty aiemmin, uutisammattilaiset voivat sulkea tv-uutisen aiemmin käsiteltyyn tv-uutiseen muodostamalla kytköksen niiden välille. Uutisen päättää usein uutisammattilainen, mutta mukana voi olla myös muita osallistujia.

4 MYRSKYUUTISEN RAKENTEEN ANALYYSI

Myrskytuutiset ovat luonnonmullistus uutisia, joissa uutiskriteerit täyttyvät, kun televisio uutisoi myrskyn aiheuttamista tuhoista, ihmishengen menetyksistä tai yleisesti ihmisten avun tarpeesta. Epätietoisuus saa seuraamaan tv-uutisia ja odottamaan, miten tilanne edistyy.

Lauantaina 13.1.2007 Nelonen uutisoi kello yhdentoista uutisissaan Ruotsin olevan myrskyvalmiudessa. Myös Turun Sanomat (2007b) ennakoivat uutta myrskyä Ruotsiin. Myrsky puhkesi 14.1.2007 Ruotsin eteläosissa ja eteni aamun ja iltapäivän aikana Keski-Ruotsiin Götan- ja Sveanmaalle, Skåneen ja sen rannikoille yltäen myöhemmin Tukholman seudulle (emt.). Myrsky kaatoi puita sähkölinjojen päälle ja vei useilta kotitalouksilta sähköt. Myrsky aiheutti lisäksi liikenneseisauksia sekä tuhosi metsää. Norjan ilmatieteenlaitoksen Periksi nimämässä myrskyssä menehtyi kolme ihmistä, joista yksi alueella, jota aineistonani olevat uutiset koskevat (Turun Sanomat 2007b).

Tässä luvussa käsittelemme aineistonani olevia myrskytuutisia sisällönanalyysillä. Myrsky oli uutisena 15.1.2007 kaikilla kolmella kanavalla YLE TV1:lla, MTV3:lla ja Nelosella. Uutiset koskevat myrskyn jälkiseurauksia. YLE TV1:lla, MTV3:lla ja Nelosella lähetetyt myrskytuutiset eroavat toisistaan kestoiltaan. YLE TV1:n uutinen on pisin, kaksi minuuttia ja neljäkymmentä sekuntia. MTV3:lla ja Nelosella uutiset ovat miltei samanpituisia. MTV3:lla uutinen kestää minuutti viisikymmentäkolme sekuntia ja Nelosella minuutti viisikymmentä sekuntia. (Ks. taulukko 1.)

Taulukko 1. Myrskytuutisten kestot eri kanavilla.

	YLE TV1	MTV3	Nelonen
Uutisen kesto	2min 40s	1min 53s	1min 50s

Tässä luvussa tarkastelen tutkimusaineistonani olevien myrskyuutisten rakentumista. Olen litteroinut uutiset ja lukenut ne. Lisäksi olen erotellut kirjallisesti kuvien ja videokuvien sisällöt. Erottelen uutiset Hartleyn mallin mukaan neljään vaiheeseen, kehystämiseen, keskittämiseen, todeksi osoittamiseen ja sulkemiseen. Tämän jälkeen olen jakanut vaiheet niiden sisällön perusteella luokkiin ja nimennyt ne sisältöä kuvaavasti. Esittelen luokat taulukossa 2.

Taulukko 2. Tv-uutisten rakennemallin vaiheet luokittain.

Kehystäminen	Keskittäminen	Todeksi osoittaminen	Sulkeminen
Otsikointi	Osallistujat ja asiasisältö	Osallistujat ja asiasisältö	Osallistujat ja asiasisältö
Osallistujat		Uutiskuvat	

Aineiston perusteella kehystämisen vaihe muodostuu kahdesta luokasta, joita ovat *otsikointi* sekä *osallistujat*. Keskittämisen vaiheen muodostaa luokka *osallistujat ja asiasisältö*. Todeksi osoittamisen vaiheen olen jakanut luokkiin *osallistujat ja asiasisältö* sekä *uutiskuvat*. Sulkemisen vaiheessa luokka on sama kuin keskittämisen vaiheessa eli tarkastelen uutisen sulkemista osallistujien ja asiasisällön kautta.

4.1 Myrskyuutisen kehystäminen

Tv-uutisten rakennemallin ensimmäinen vaihe on uutisen kehystäminen. Tämän vaiheen aikana myrskyuutisen tulisi herättää katsojan mielenkiinto. Hietalan (2006: 95) esittämään television uutisdiskurssiin, kehykseen, jossa uutinen kerrotaan, kuuluu monitasoinen otsikointi, mikä televisiossa tarkoittaa kuvaa, tekstiä, puhetta ja niiden

yhdistämistä. Aluksi tarkastelen otsikoinnin merkitystä kehystämävaiheessa ja sen jälkeen sitä, kehin ihmisiin tai ihmisryhmiin otsikoinnilla viitataan.

4.1.1 Uutisotsikot

Otsikointi kertoo uutisen ydinasian. Otsikoinnilla kehystetään uutista tietynlaiseksi ja suunnataan katsojan mielenkiinto haluttuihin asioihin ja henkilöihin. Genette (1980) ja Hartley (1982: 119) painottavat, että lopullinen tulkinta uutisesta muodostuu vasta katsojan mielessä. Uutisdiskurssiin oleellisesti kuuluvana osana otsikointi antaa vihjeitä siihen, miten uutista tulisi ymmärtää.

Tv-uutisille on tyypillistä, että uutislähetyksessä käsiteltävät aiheet esitellään lähetyksen alussa uutisotsikoina (Huovila 2005: 124). Taulukkoon 3 olen luokitellut myrskyuutiset siinä järjestyksessä, kuin ne käsitellään YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen uutislähetyksissä. Ensimmäisestä sarakkeesta ilmenee, kuinka monentena myrskyuutinen on esitelty uutisotsikoissa kullakin kanavalla. Toisessa sarakkeessa esittelen järjestyksen, jossa myrskyuutiset käsitellään koko uutislähetyksessä. Taulukkoa luetaan siten, että esimerkiksi merkintä 4/5 tarkoittaa, että myrskyuutinen on esitelty neljäntenä yhteensä viidestä uutisesta.

Taulukko 3. Myrskyuutisen otsikointi ja käsittely tv-uutisissa.

	Myrskyuutisen uutisotsikot	Myrskyuutisen käsittely koko uutislähetyksessä
YLE TV1	4/5	7/15
MTV3	2/3	2/8
Nelonen	4/4	11/12

YLE TV1:n uutislähetysessä myrskytuutinen otsikoidaan suullisesti neljäntenä yhteensä viidestä uutisotsikosta. Koko uutislähetysessä myrskytuutinen esitetään seitsemäntenä, kun koko lähetys koostuu viidestätoista uutisesta. MTV3:n uutislähetysessä myrskytuutinen otsikoidaan toisena yhteensä kolmesta suullisesti kerrotusta uutisotsikosta ja esitetään toisena koko lähetys kahdeksasta uutisesta. Nelosella myrskytuutisen otsikko on neljäs ja viimeinen otsikointi. Myrskytuutinen käsitellään lähetysessä yhdenkatoista yhteensä kahdestatoista uutisaiheesta. Huomioitavaa on se, ettei kaikkia uutisaiheita otsikoida lähetysalussa vaan jotkut uutiset käsitellään suoraan ilman alun otsikointia. Aineistonani olevat kolme myrskytuutista on kaikki otsikoitu ennen varsinaista uutisen käsittelyä, mikä korostaa uutisen tärkeyttä. Seuraavaksi tarkastelen sitä, mihin ydinajatuksiin myrskytuutista kullakin kanavalla kehystetään.

4.1.1.1 Sähköttömyys

Onnistuneesti luotu otsikko herättää katsojan mielenkiinnon käsiteltäviä aiheita kohtaan. Luetuilla uutisotsikoilla pyritään kuvaamaan tapahtumaa iskevästi ja rajaamaan ydinajatus, jota myöhempi uutisen käsittely koskee (vrt. Hartley 1982: 119). Keskityn analyysissäni yksittäisten sanojen sijaan asiakokonaisuuksiin. Huovilan (2005: 148) mukaan ydinajatus erottaminen tv-uutisten tarkastelussa on tärkeämpää kuin yksittäisten sanojen ja sanarakenteiden tarkastelu.

Suullisesti kerrotuilla uutisotsikoilla on yhteistä se, että kaikilla tv-kanavilla ydinajatuksena esitetään myrskyn seurauksena ruotsalaisia koetellyt sähköttömyys. Ruotsalaisten kokema sähköttömyys toimii samalla ensimmäisenä jännitteenä, jolla herätetään katsojan mielenkiinto. Tv-kanavien suullisista uutisotsikoista selviää, kuinka samankaltaisesti tv-kanavat esittävät myrskytuutiseen rakennetut jännitteet. Suulliset uutisotsikot ovat kuvattuina esimerkeissä 1, 2 ja 3.

- (1) Lähes 200 000 ruotsalaista on edelleen vaiilla sähköä eilisen myrskyn jäljiltä (YLE TV1)

- (2) Sataviisikymmentä tuhatta kotitaloutta yhä ilman sähköä Ruotsissa (MTV3)
- (3) Ruotsissa yli satatuhatta taloutta on yhä ilman sähköä myrskyn jäljiltä (Nelonen)

Kunkin tv-kanavan suullisesti kerrotut otsikot muistuttavat asiasisällöltään toisiaan. Suullisista uutisotsikoista käy ilmi, että myrsky on aiheuttanut ruotsalaisille ongelmia sähkön jakelussa, mutta ei tarkalleen sitä, mihin nämä ongelmat liittyvät. Koska suullisen otsikoinnin kuuluu olla mahdollisimman ytimekästä, ei uutista voi otsikkotasolla kehystää kovin kattavasti. Tällöin tv-uutisissa kuvan merkitys kasvaa. Kuvalla voidaan havainnollistaa suullisen otsikoinnin sisältöä, jolloin suullisen otsikoinnin rinnalla esitettävän videokuvan tehtävä on tukea otsikon ydinasiaa, sähköttömyyttä ja osoittaa kerrottu todeksi. Barthes (1986) kuvaa tekstin, tv-uutisessa kaiken puhutun ja kirjoitetun kerronnan suhdetta kuvaan joko ankkuroivaksi tai vuorottelevaksi.

YLE TV1:n ja MTV3:n videokuvien sisältö suullisen otsikoinnin rinnalla muistuttaa eniten toisiaan. Molemmilla kanavilla videokuva tukee suullista otsikointia samalla tavalla tuomalla yleisesti esiin sähköttömyyden syitä. YLE TV1:lla ja MTV3:lla videokuva sisältää yleiskuvaa tuulessa voimakkaasti huojuvista puista, jotka ovat avointa kuvaa eli ilmentävät myrskyn jälkeen vielä Ruotsissa vallitsevaa tuulista säätä (Huovila 2005: 150). YLE TV1:llä yleiskuvaa seuraa lyhyt videokuva, jossa mies on huojuvien puiden ympäröimänä katselemassa tilannetta. Lopuksi näytetään hetki lähikuvaa huojuvien puiden latvoista. Alakulmasta kuvattuna huojuvat puut ilmentävät luonnonvoimia, jolle ihminen ei voi mitään (Huovila 2005: 150). Uutistenlukija rajaa puheellaan kaikilla kanavilla kuvaa kohti haluttua tulkintaa eli myrskyä. Barthesin (1986) termin suullinen kerronta ankkuroituu kuvaan niin, että tarkastelemme videokuvia nimenomaan Ruotsissa puhjenneen myrskyn jälkiseurauksina samalla tavalla kuin otsikon tulee olla ytimekäs ja rajata tv-uutista olennaisiin ydinajatuksiin. MTV3:llä yleiskuvaa tuulessa huojuvista ja juurineen kaatuneista puista seuraa lähikuva sähkölinjojen päälle kaatuneesta puusta. Yksityiskohtainen kuva myrskyn tuhoista voidaan nähdä Barthesin (1986) termin vuorottelevana funktiona tekstin, tässä

tapauksessa suullisen otsikoinnin ja kuvan välillä. Lähikuvalla sähkölinjojen päälle kaatuneesta puusta suullinen ja kuvallinen kerronta yhdistyvät tulkinnaksi, joka kertoo syitä myrskyn aiheuttamalle sähköttömyydelle. YLE TV1:n ja MTV3:n uutisten kehystämisen ero on niin sanotun kirjoitetun puheen käyttö uutisotsikoissa. MTV3:lla suullisen otsikon ja videokuvan lisäksi myrskytuutista kehystetään tietynlaiseksi kirjallisella otsikolla, joka esitetään videokuvan päällä ruudun alalaidassa (ks. esimerkki 4).

(4) Osa kouluista tänään kiinni (MTV3)

Videokuvan täytyy Huovilan (2005: 150) mukaan tukea käsiteltyä ydinajatusta. Lähikuva sähkölinjan päälle kaatuneesta puusta kertoo syyn sähköttömyyteen sekä siihen, miksi osa kouluista on kiinni. MTV3:n kirjallinen otsikko on Barthesin (1986) termein uusi teksti, joka sekä ankkuroi kuvaa epäsuorasti uuteen merkitykseen, koulujen sulkemiseen että selittää koulujen sulkemisen syitä. Huovilan (2005: 150) mukaan kuvan tehtävä on tukea suullisesti kerrottuja uutisotsikoita, jolloin myös videokuva vaatii tuekseen ääntä tai tekstiä, jotta ydinajatus ymmärrettäisiin halutulla tavalla.

MTV3:n kirjallinen otsikko tuo uutta tietoa myrskyn seurauksista. Kuvan yhteyteen liitetty teksti ei vain tue kuvaa tai puhetta, vaan kirjallisen otsikon avulla tv-uutiseen lisätään uusi ydinajatus. Kirjallinen otsikko luo tv-uutiseen uuden jännitteen, joka koskee myrskyn seurauksena kiinni olevia kouluja.

Nelosella suullisessa otsikoinnissa ydinasiaksi esitetään muiden tv-kanavien tavoin sähköttömyys (ks. esimerkki 5).

(5) Ruotsissa yli satatuhatta taloutta on yhä ilman sähköä myrskyn jäljiltä (Nelonen)

Suullista otsikointia tukeva videokuva on yleiskuvaa omakotitalon pihasta, jossa puu on kaatunut juurineen. Videokuvan vuorotteleva tehtävä näkyy pyrkimyksenä esittää sähköttömyys kotitalouksien kannalta merkittävänä (Barthes 1986). Suullinen otsikointi ja videokuva kertovat yhdessä siitä, että myrskytuhot yltävät ikään kuin

konkreettisestikin kotitalouksiin asti. Videokuvan kesto on kolme sekuntia, jota seuraa toinen kolmen sekunnin mittainen videokuva sekä sekunnin mittainen otos, joissa metsäkone raivaa kaatunutta puita. Nelosella tv-uutisen kehystämiseen liittyy MTV3:n tavoin kirjallinen otsikointi, joka on esitetty ruudun ylälaudassa videokuvan päällä. Kirjallisessa otsikossa tuodaan esille uusi ydinajatus, joka kertoo, että myrskyn jälkiä on alettu korjata (ks. esimerkki 6).

(6) Ruotsissa raivataan myrskyn jälkiä (Nelonen)

Kun ensimmäinen lyhyt yleiskuva juurineen kaatuneesta puusta omakotitalon pihalla viittaa ruotsalaisten talouksien sähköttömyyteen, viittaa toinen videokuva toimiin, joita myrskyn seurauksena tullut sähköttömyys vaatii tilanteen korjaamiseksi. Näin uutisen sisältö muodostaa jatkumon, joka kerrotaan tilanteen vaihtumisena toiseen. Nelosen uutisotsikoissa painottuu YLE TV1:stä ja MTV3:a selvemmin myrskytuhojen korjaaminen. Myrskytuutista keskitetään kaikilla kolmella kanavalla epäsuoralla videokuvalla. Vaikuttavimmat kuvat liittyvät kaatuneisiin puihin. Videokuvat kertovat tuhoista, jotka katsoja yhdistää myrskyn jälkiseurauksiin.

4.1.1.2 Uurit

Uutinen käsittelee aina muutosta, joka on aina kärjistys tapahtuneesta (Uskali 2007: 17). Myrskytuutisen muutos on ruotsalaisten sähköjen menetys. Utiskriteerit täyttyvät, sillä myrskytuutinen on seurauksineen negatiivinen ja kiinnostava. Vaikka sähköttömyys ydinajatuksena on sama kaikilla tv-kanavilla, suulliset uutisotsikot kehystävät tilannetta eri tavoin. Yksi olennainen kehystämisvaiheen osa näkyy osallistujien, tarkemmin sanoen niiden ihmisten kuvauksessa, joita myrskyn seuraukset ovat koetelleet. Uutisotsikoissa sähköttä jääneitä ihmisiä kuvataan eräänlaisina ”uhreina”. Se, kuinka tapahtunutta muutosta kärjistetään, näkyy sähköttä jääneiden ihmisten määrässä. YLE TV1:llä suullisessa uutisotsikossa kerrotaan sähköttä jääneiden ihmisten määräksi ”200 000 ruotsalaista” (ks. esimerkki 7).

- (7) Lähes 200 000 ruotsalaista on edelleen vailla sähköä eilisen myrskyn jäljiltä (YLE TV1)

Mielenkiintoa ja koskettavuutta pyritään nostamaan ottamalla uutisotsikoissa esille myrskyn jälkiseurausten laajuus. Uskalin (2007: 17) mainitsema uutisten kärjistäminen näkyy eri toten silloin, kun yhden uutisen sisältöä verrataan toiseen. Tv-kanavien uutisten kesken YLE TV1:n arvio ”200 000 ruotsalaista” on korkein. MTV3:n arvio sähköttä jääneiden ihmisten määrästä on ”*sataviisikymmentä tuhatta*” ja Nelosen uutisissa ”*yli satatuhatta*”. (Ks. esimerkit 8 ja 9)

- (8) Sataviisikymmentä tuhatta kotitaloutta yhä ilman sähköä Ruotsissa (MTV3)
- (9) Ruotsissa yli satatuhatta taloutta on yhä ilman sähköä myrskyn jäljiltä (Nelonen)

Kaikki tutkimukseni kohteina olevat tv-uutiset kehystävät Per-myrskyä negatiivisten seurausten kautta. Kaikilla tv-kanavilla hädän suuruutta kuvaa arviot sähköttä jääneiden ihmisten, ”uhrien” määrästä, jotka katsojan mielenkiinnon herättämiseksi kerrotaan jo suullisissa otsikoissa. Koska kiinnostavuus uutista kohtaan lisääntyy sen mukaan, mitä suurempi ja laajempi hätä on, arviointi tapahtuu ylös päin (Galtung & Ruge 1965). YLE TV1:n arvio sähköttä jääneiden ihmisten määrästä kertoo suurimmasta kärjistämisestä. Koska tarkkaa määrää sähköttä jääneistä ihmisistä ei tiedetä, arvio voi olla yhtä lailla lähimpänä totuutta.

4.1.2 Uutisotsikoiden jälkeinen kehystäminen

Myrskyn aiheuttaman sähköttömyyden seuraukset otetaan esiin uutisotsikoiden jälkeen varsinaisen uutisaiheen käsittelyn alussa. YLE TV1:llä ja Nelosella uutisjuonnon yhteydessä näytettävässä uutisikkunassa esitetyllä kuvalla viitataan yleisesti Ruotsissa riehuneeseen myrskyyn. Molemmilla tv-kanavilla uutistenlukijan taustalla näkyvä ja tapahtumaa kuvaava uutisikkuna käsittää tekstin ”Myrsky”. YLE TV1:llä teksti on sijoitettu Ruotsin lippua vasten. Lipun vieressä on kuva rekasta ohittamassa tielle kaatunutta puuta. Kuva on avointa kuvaa, jolloin rekan ymmärretään olevan liikkeessä.

Kuvan viittaus ymmärretään koskevan liikennettä Ruotsissa myrskyn jälkeen. Uutisikkunassa esitetyllä kuvalla tapahtumat sidotaan aiemmin uutisotikoissa esiin tuotuun tietoon, myrskyyn ja Ruotsiin. Barthesin (1986) termein kirjoitettu teksti ”Myrsky” ankkuroi kuvan tulkinnan nimenomaan Ruotsia koetelleeseen myrskyyn vähentäen kuvan monimerkityksellisyyttä. Nelosella uutisikkunan kuva on yksinkertaisempi, mutta se vaatii enemmän tulkintaa. Kuvassa ”Myrsky” -teksti on sijoitettu mustavalkoisen ihmishahmon, jota tuuli riepottaa, päälle. Ihmishahmo on epätarkka. Kuvan voi tulkita siten, että myrskyn aiheuttaman sään vuoksi ihmishahmoa on vaikea erottaa kunnolla. Nelosen taustakuva on epäsuora, sillä sen ymmärtämisessä käytetään taustakuvan tarjoamia vihjeitä. Kuten Nelosella ”Myrsky” -teksti ankkuroi kuvan käsiteltävänä olevaan myrskyyn. ”Myrsky” -tekstin ja kuvan tarkoitus on molemmilla tv-kanavilla kehystää uutista ja kohdistaa visuaalisesti vielä kertaalleen sen aiheeksi Ruotsissa riehunut myrsky. Kirjallinen teksti ohjaa kuvan tulkintaa haluttuun suuntaan.

Uutistenlukijan takana näkyvän uutisikkunan käyttö on yleistä tv-uutislähetyksissä. MTV3:n uutisissa käytäntö kuitenkin poikkeaa, sillä taustakuvan sijaan MTV3:n uutiset käyttävät kirjallista otsikkoa ruudun alalaidassa uutistenlukijan kertoessa aiheesta uutisstudiossa (ks. esimerkki 10).

(10) 150 000 yhä ilman sähköä (MTV3)

Kirjallisella otsikolla on kuitenkin käytännössä sama tarkoitus kuin uutisikkunan käytöllä. Uutisikkunan sisältö ja kirjallinen otsikko pysyvät uutistenlukijan puheenvuoron ajan ruudussa. Sen sijaan uutistenlukijan suullinen kerronta on häviävää ja kuultavana vain kerran. YLE TV1:n ja Nelosen uutisikkunat sekä MTV3:n kirjallinen otsikko ovat uutisotsikoiden jälkeisen kehystämisen pysyviä kerronnallisia elementtejä.

Uutistenlukijan tekemä suullinen kehystäminen selittää sekä uutisotsikoiden että uutisikkunan ja kirjallisen otsikon sisällöt. Asiat, jotka esiteltiin uutisotikoissa, käsitellään laajemmin muutamalla lauseella. Uutisotsikoiden sisällöt kullakin kanavalla toimivat vihjeinä ja ohjaavat kerrontaa tiettyyn suuntaan. Kaikki kolme tv-kanavaa

kehystävät uutisotsikoissa myrskytuutisen ydinajatuksiksi sähköttömyyden. Muita esiintuotuja ydinajatuksia ovat kaikilla kanavilla myrskyn koettelemiksi joutuneiden ihmisten määrän esiin tuominen, MTV:lla koulujen sulkeminen ja Nelosella myrskytuhojen raivaustyöt (ks. taulukko 4).

Taulukko 4. Myrskytuutisten otsikkotasolla esiin tuodut ydinajatuksukset

YLE TV1	MTV3	Nelonen
sähköttömyys	sähköttömyys	sähköttömyys
uhrit	uhrit	uhrit
	koulujen sulkeminen	tuhojen raivaaminen

YLE TV1:llä ja MTV3:lla uutistenlukijan avauslauseet muistuttavat myrskyn jälkeisestä sähköttömyydestä ja myrskyn koettelemien ihmisten määrästä. YLE TV1:n avauslause näkyy esimerkissä 11.

- (11) Ruotsissa lähes 200 000 ihmistä on edelleen ilman sähköä rajumyrskyn pyyhkäistyä eilen maan eteläosan yli (YLE TV1)

MTV3:lla uutistenlukijoita on kaksi, joista Maija Lehmusvirta päättää oman uutisaiheensa käsittelyn ja siirtää puheenvuoron parilleen Keijo Leppäselle (ks. esimerkki 12).

- (12) [...] Kiitos Juha. Ja mennään sitten Ruotsiin (MTV3)

MTV3:lla Leppäsen avauslause esittelee samat ydinajatuksukset kuin YLE TV1. Tämä käy ilmi esimerkistä 13.

- (13) Niin, siellä yli sataviisikymmentätuhatta taloutta on edelleen ilman sähköä (MTV3)

Nelosen suullinen uutisen kehystäminen eroaa muista kanavista siten, että myrskyn koettelemia ihmisiä ei enää mainita uutistenlukijan avauspuheessa.

Nelosen suullisessa uutisen kehystämisessä keskitytään vain yhteen ydinajatuksen, myrskytuhojen raivaamiseen (ks. esimerkki 14).

- (14) Ruotsissa on aloitettu eilisen myrskyn tuhojen korjaaminen (Nelonen)

YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen myrskyuutisten uutisotsikoiden jälkeisessä kehystämisessä esiin otetut ydinajatuksot olen koonnut taulukkoon 5.

Taulukko 5. Ydinajatuksot uutisotsikoiden jälkeisessä kehystämisessä

YLE TV1	MTV3	Nelonen
sähkötömyys	sähkötömyys	tuhojen raivaaminen
ns. uhrin	ns. uhrin	
metsätalouden ongelmat	koulujen sulkeminen (kuvateksti)	
liikenteen ongelmat	tuhojen korjaaminen	
	liikenteen ongelmat	

Kun verrataan koko uutisotsikoiden jälkeistä suullista kehystämistä ja koko uutistenlukijan puheenvuoroa kehystämisvaiheessa, YLE TV1:lla ja MTV3:lla

uutistenlukija ottaa esiin kaikki otsikkotasolla esitellyt ydinasiat. Tästä voisi päätellä, että YLE TV1:llä ja MTV3:lla tuleva myrskyuutisen käsittely olisi laajempaa kuin Nelosen uutisissa. Nelosella uutistenlukijan puheenvuoro käsittelee ainoastaan myrskytuhojen raivaamista. Nelosella myrskyuutisen vahvimaksi jännitteeksi muodostuu siten se, kuinka Ruotsissa selvittää myrskytuhojen raivaustöistä.

4.1.2.1 Osallistujat

Uutinen kehystetään usein koskemaan tiettyjä ihmisiä tai ihmisryhmiä, joita kutsun uutisen osallistujiksi. Jo myrskyuutisen uutisotsikoissa käy kaikilla kolmella kanavalla ilmi keitä myrsky koskee. Esimerkissä 15 on YLE TV1:n uutisotsikko.

- (15) Lähes 200 000 ruotsalaista on edelleen vailla sähköä eilisen myrskyn jäljiltä (YLE TV1)

Myrskyn uhriksi joutuminen herättää katsojissa erilaisia tunteita, minkä vuoksi ihmisten tai ihmisryhmien esiin tuominen on kiinnostusta herättävää ja ihmisiin vetoavaa. Valitsin esimerkiksi YLE TV1:n uutisotsikon, koska sen mukaan myrskyn koettelemiksi joutuneiden ihmisten määrä on suurin. Naapurimaamme Ruotsin tapahtumat koskettavat suomalaisia tapahtumien maantieteellisen läheisyyden vuoksi. Samalla mitä suuremmasta mullistuksesta on kysymys, sitä enemmän uutinen houkuttelee sitä seuraamaan.

YLE TV1 kehystää uutista koskemaan ”200 000:a ruotsalaista”. MTV3:lla kerrotaan ”*sadastaviidestäkymmenestä tuhannesta kotitaloudesta*” ja vastaavasti Nelosella ”*sadastatuhannesta taloudesta*”. Myrskyä koskevien uutisotsikoiden aikana puhujaa ei näytetä, vaan uutisen kehystää tässä vaiheessa uutistenlukijan puhe. Uutistenlukija kertoma edustaa ulkoista fokalisaatiota (Genette 1980). Kerronta on uutistuotannollista ääntä ja käsittelee muita osallistujia vain ulkoisesti. YLE TV1:llä uutisotsikoiden kanssa samaan aikaan esitettävä videokuva kehystää uutista tuhojen vaikutuksiin ja yksittäisiin ruotsalaisiin ihmisiin näyttämällä miestä kaatuneiden puiden keskellä. Nelosen videokuvan vihje on sama, kun siinä näytetään videokuvaa metsäkonetta käyttävästä

miehestä. MTV3:lla videokuva käsittelee tuhoja yleisesti kuvaamatta ihmisiä jättäen katsojan ikään kuin ainoaksi tuhojen vaikutusten arvioijaksi. Uutisotsikoiden jälkeen uutistenlukijan puheenvuorossa YLE TV1:llä myrskytuutisen osallistujiksi kehystetään ”200 000 ihmistä”. Muilla kanavilla kehystäminen on tarkempaa. MTV3:lla uutistenlukija kertoo myrskytuutisen osallistujiksi sähköttä jääneiden ihmisten lisäksi ”sähkölinjojen korjaajat”. Nelosella myrskytuutisen osallistujia kuvataan ainoastaan ”tuhansien metsureiden” toisin sanoen tuhojen korjaajien kautta. (Ks. esimerkit 16 ja 17.)

- (16) Myrskyssä tuhoutuneiden sähkölinjojen korjaajat pääsivät tositoimiin vasta tänä aamuna (Nelonen)
- (17) Kaatuneita puita raivaamaan on hälytetty tuhansia metsureita (Nelonen)

Ihmiset tai ihmisryhmät, joihin uutinen kehystetään, olen koonnut taulukkoon 6.

Taulukko 6. Osallistujat kehystämävaiheessa

YLE TV1	MTV3	Nelonen
sähköttä jääneet ruotsalaiset	sähköttä jääneet ruotsalaiset	sähköttä jääneet ruotsalaiset
	sähkölinjojen korjaajat	tuhannet metsurit

Taulukosta käy ilmi, että YLE TV1:llä myrskyä kehystetään muita kanavia yleisemmin kaikkiin sähköttä jääneisiin ruotsalaisiin. MTV3:lla ja Nelosella kirjeenvaihtaja ja uutistenlukija kehystävät myrskytuutisen osallistujiksi tuhojen korjaajat.

4.1.2.2 Uutistenlukijan rooli

Uutisen kehystäminen tehostuu, kun katsojan huomio kiinnitetään otsikoihin ja siten uutisaiheeseen heti lähetyksen alussa. Uutistenlukijan tiedetään olevan läsnä puhujana, vaikka häntä ei kuvata ja vaikka hänen esittelyään ei olisi nähnytäkään. Koska kaikilla kolmella kanavalla YLE TV1:lla, MTV3:lla ja Nelosella uutiset käsittävät kaksi otsikointivaihetta, uutistenlukijaa ei esitellä heti uutisotsikoiden aikana vaan vasta uutisotsikoiden jälkeen ensimmäisen uutisaiheen käsittelyn alussa. Tutkimuksessani mukana olevissa kolmessa uutisessa uutistenlukijan esittelyä ei siten näy lainkaan. Otsikointivaiheet ovat konventionaalistuneet osaksi kanavien tv-uutisten kehystämistä. Uutistenlukijan rooli on luoda huolitellulla olemuksellaan ja asiantuntevuudellaan yhteys katsojaan, mutta samalla jättää tilaa itse aiheen käsittelylle. MTV3:n uutisissa yhteyttä katsojaan luodaan myös uutistenlukijaparin tuttavallisella jutustelutyylillä, josta esimerkkinä on uutistenlukija Lehmusvirran puheenvuoron siirto parilleen Leppäselle (ks. esimerkit 18 ja 19).

(18) [...] Kiitos Juha. Ja mennään sitten Ruotsiin (MTV3)

(19) Niin, siellä yli sataviisikymmentätuhatta taloutta on edelleen ilman sähköä (MTV3)

Uutistenlukijoiden rooli uutisen kehystämisvaiheessa on viedä kerrontaa eteenpäin jakamalla puheenvuoroja joko toisilleen, studiovierailleen tai toimittajille tapahtumapaikalla. YLE TV1:llä uutistenlukija päättää kehystämisvaiheen Huovilan (148–149) mainitsemalla siirtymälauseella, jolla hän siirtää puheenvuoron tapahtumapaikalla vuoroaan odottavalle kirjeenvaihtajalle. (ks. esimerkki 20).

(20) Kirjeenvaihtajamme Jyri Rantala seurasi myrskystä toipuvien asukkaiden tunnelmia eteläisessä Ruotsissa (YLE TV1)

YLE TV1:n uutisissa puheenvuoron vaihdos mahdollistaa jatkumon, jolla eri uutisammattilaiset siirtävät kerronnan kehystämisvaiheesta uutisen keskittämiseen. MTV3:n ja Nelosen uutisissa tällaista siirtymälauseetta ei ole vaan kehystäminen päättyy

suoraan puheenvuoron siirtyessä tapahtumapaikalla olevalle toimittajalle tai kirjeenvaihtajalle.

4.2 Myrskytuutisen keskittäminen

Keskittämisvaiheessa vertailen, kuinka hyvin kehystämisvaiheen ydinajatuksat kolmen eri tv-kanavan, YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen uutisissa esitellään, ja mihin valinnat ydinajatuksien käsittelemisestä perustuvat. Puhun kehystämisvaiheessa esitellyistä asiakokonaisuuksista ydinajatuksina, kun asiasisältö on puolestaan ydinajatuksien sisältöä. Esimerkiksi koulujen sulkeminen on ydinajatus, jonka asiasisältöä on kaikki koulujen sulkemiseen liittyvä muu puhuttu ja kuvattu sisältö. Myrskytuutisen koskettavuus tulee esiin myrskytuhojen laajuudesta, mutta ennen kaikkea siitä, mitä myrsky merkitsee sen koettelemiksi joutuneille ihmisille. Koska uutisia tehdään ihmisistä ihmisille, tarkastelen liittyvätkö eri henkilöiden ja henkilöryhmien kokemukset ja kohtalot kehystämisvaiheen ydinajatuksiin. Kaikilla kolmella tv-kanavilla myrskytuutinen kehystetään samaan ydinajatukseseen, niin ja niin monen ihmisen ja kotitalouden sähköttömyyteen. Vaikka uutisten ydinajatuksat ovat miltei samat eri tv-kanavien välillä, uutisen on erotuttava sisällöltään muista tv-kanavista. Erottautuminen muista on osa niin sanottua pelisilmä-ajattelua (Bourdieu 1998: 36–37; Wacquant 1995: 41).

Tarkastelen keskittämisvaiheen osallistujia ja asiasisältöä suullisen ja kirjoitetun tekstin pohjalta. Kehystämisvaihe antaa vihjeitä siihen, mihin asioihin uutista keskitetään. Keskittämisvaiheen analyysissä on huomioitava, kuinka hyvin uutisen keskittäminen tiettyihin asioihin vastaa sitä, mihin suuntaan uutista on kehystetty otsikkotasolla. YLE TV1 ja MTV3 kehystävät uutista selvästi useampaan ydinajatukseseen kuin Nelonen (vrt. taulukko 7).

Taulukko 7. Kehystämisvaiheen ydinajatuksset kanavittain

YLE TV1	MTV3	Nelonen
sähköttömyys	sähköttömyys	sähköttömyys
ns. uhrin	ns. uhrin	tuhojen raivaaminen
metsätalouden ongelmat	koulujen sulkeminen (kuvateksti)	
liikenteen ongelmat	tuhojen korjaaminen	
	liikenteen ongelmat	

Keskittäminen on kirjeenvaihtajan tai toimitajan selostusta siitä, mitä on tapahtunut ja mistä uutisessa on kyse (Hartley 1982: 119). Koska uutinen koskee myrskyn jälkiseurauksia, kirjeenvaihtaja ja toimittaja aloittavat selvityksen kuvaamalla tapahtuman sen hetkistä tilannetta. YLE TV1:llä kirjeenvaihtaja Rantala keskittää tapahtumat heti sähköttömyyden seurauksiin. Yksi uutisen ydinajatus, sähköttömyys ja sen seuraus esitellään jo kirjeenvaihtajan ensimmäisessä puheenvuorossa. YLE TV1 paneutuu sähköttömyyden seurauksiin koulujen sulkemisen kautta (ks. esimerkki 21).

- (21) Ryssbyn lukion ruokasalissa istuskeltiin tänään kynttilänvalossa ja mietittiin, mitä tehtäisiin. Koulu oli sähköjen puutteessa pantu kiinni (YLE TV1)

YLE TV1:llä uutistenlukija kertoo otsikkotasolla ainoastaan yleisestä sähköttömyydestä Ruotsissa mainitsematta kehystysvaiheessa lainkaan koulujen sulkemista. Kirjeenvaihtaja esittelee keskittämissä vaiheissa koulujen sulkemisen sähköttömyydestä johtuvana seurauksena, jolloin koulujen sulkemisesta tulee uusi ydinajatus. Uusi ydinajatus keskittämissä vaiheissa on mahdollinen siksi, että uutistenlukijan puheenvuorot

ovat kehystäneet tapahtumia tarpeeksi laajasti yleiseen sähköttömyyteen heti uutisen alussa. Nelosella uutista kehystetään otsikkotasolla ainoastaan myrskytuhojen raivaustöihin ja sitä myös uutisen keskittäminen pääosin käsittelee. Toimittaja Nuotion suullisessa tapahtuman kuvauksessa Nelosella painottuu raivaustöiden aloittaminen heti myrskyn jälkeen (ks. esimerkki 22).

- (22) Ruotsin metsissä siivous- ja raivaustyö alkoi heti aikaisin aamulla täydellä teholla (Nelonen)

MTV3:lla uutisen keskittäminen alkaa toimittaja Piuholan kuvatessa myrskyn jälkeistä säätä myrskyalueella (ks. esimerkki 23).

- (23) Ruotsin länsirannikolla puhalsi navakasti vielä tänäänkin, vaikka myrskyn voima oli enää puolet eilisestä (MTV3)

YLE TV1:llä ja Nelosella uutista keskitetään jo alussa myrskyalueen asukkaiden kokemuksiin sähköttömyydestä. MTV3:n esimerkistä käy ilmi, että MTV3:lla uutisen keskittäminen kohdistuu enemmän toimittajan kuin asianomaisten kokemuksiin myrskyn seurauksista. Koulujen sulkemisen seuraukset (YLE TV1) ja metsien raivaustöiden aloittaminen (Nelonen) viittaavat asianomaisiin kouluissa ja metsänraivauksessa, vaikka yksittäisiä henkilöitä tai henkilöryhmiä ei vielä tässä vaiheessa mainita suoraan. MTV3:n uutisissa toimittajan avaus keskittää tapahtumia yleisemmin kaikkiin myrskyalueen asukkaisiin.

Kirjeenvaihtajan tai toimittajan rooli keskittämisvaiheessa on valita kehystämisvaiheen ydinajatuksista tärkeimmät ja esitellä tapahtumat niiden kautta. Koska tv-kanavien uutisisällön tulisi erottua pelisilmä-ajattelun mukaisesti muista (Bourdieu 1998: 36–37; Wacquant 1995: 41), kirjeenvaihtajan tai toimittajan valinnoilla on keskittämisvaiheessa merkittävä rooli. Taulukoissa 8, 9 ja 10 esittelen ydinasiat, jotka kunkin tv-uutisten kirjeenvaihtaja tai toimittaja on valinnut myrskyuutisen keskittämisvaiheeseen. Ensimmäiseen sarakkeeseen olen koonnut suullisessa kerronnassa esiteltyt ydinajatuksat. Toisessa sarakkeessa ovat ydinajatuksat kestot ja kolmannessa sarakkeessa osallistujat, joilla tarkoitan kirjeenvaihtajan tai toimittajan

haastattelemia ihmisiä. Viimeisessä sarakkeessa on kirjeenvaihtajan tai toimittajan ydinajatuksen esittelyssä käytetty esimerkkipuheenvuoro.

Taulukko 8. Keskittämisvaiheen suullisen kerronnan ydinajatuksat YLE TV1:llä

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto s.	Osallistujat lkm.	Esimerkkipuheenvuoro uutisen keskittämiseksi ydinajatukseseen
YLE TV1	1. Koulut	46	3	”Smålandissa kymmenet muutkin koulut pitivät ovensa suljettuina, ja oppilaat saivat ylimääräisen vapaapäivän. [...]”
	2. Metsätuhot	45	1	”Tämäkertainen myrsky koetteli pahimmin juuri näitä samoja alueita, joiden yli hirmumyrsky Gudrum pyyhki pari vuotta sitten.”
	3. Kotitaloudet	19	1	”Sähköyhtiöt eivät lupaa kaikille virtaa takaisin ennen viikonvaihdetta. [...]”
	4 Liikenne	11	-	”Myrskytuhot ehtivät häiritä pahoin myös liikennettä, mutta kaikki suurimmat tiet on tänään saatu raivattua. Sen sijaan junaliikenne seisoo edelleen monilla rataosuuksilla.”

YLE TV1:llä kirjeenvaihtaja keskittää uutista vahvimmin koulujen sulkemiseen ja metsätuhoihin metsänomistajien kannalta (ks. taulukko 8). YLE TV1:llä kirjeenvaihtaja keskittää tapahtumia lyhyesti lisäksi kotitalouksien tilanteeseen sekä mainitsee lyhyesti myös liikenneongelmat. YLE TV1:n myrskytuutisesta erottuu muita kanavia selvemmin sisäinen fokalisaatio (Genette 1980). YLE TV1:n myrskytuutisessa ydinajatuksia käsitellään kirjeenvaihtajan lisäksi myös muiden osallistujien äänellä. Sisäinen fokalisaatio on vahvinta YLE TV1:n myrskytuutisessa ja heikointa MTV3:n myrskytuutisessa (ks. taulukko 9).

Taulukko 9. Keskittämisvaiheen suullisen kerronnan ydinajatuksset MTV3:lla

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto s.	Osallistujat lkm.	Esimerkkipuheenvuoro uutisen keskittämiseksi ydinajatukseseen
MTV3	1. Työpaikat	21	1	”[...] Tällä huoltoasemalla ei ole tankattu eilisäamun jälkeen.”
	3. Liikenne	18	-	”Vasta aamun tunnit paljastivat eilisen myrskyn tuhot kokonaisuudessaan: irti repeytyneitä kattoja, tuhansia hehtaareja kaatunutta metsää, teitä, puhelimia, sähkölinjoja poikki.”
	2. Tuhot	16	-	
	4. Sähkölinjojen korjaus	10	-	

Taulukkoon 9 valitsemani esimerkkipuheenvuoron tarkoitus on havainnollistaa MTV3:n toimittajan tiivistä kerrontaa tapahtumista sekä keskittämistapaa, jossa käsitellään lähes kaikkia ydinajatuksia yhtä paljon. MTV3:n uutisissa toimittaja keskittää kattavassa selostuksessaan suurimmaksi myrskyn koettelemaksi ihmisryhmäksi metsänomistajat. Nelosella toimittaja keskittää uutista ensisijaisesti metsätuhojen korjaamiseen ja toissijaisesti liikenteen ongelmiin (ks. taulukko 10).

Taulukko 10. Keskittämisvaiheen suullisen kerronnan ydinajatuksset Nelosella

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto s.	Osallistujat lkm.	Esimerkkipuheenvuoro uutisen keskittämiseksi ydinajatukseseen
Nelonen	1. Metsätuhot	41	1	”[...] Ruotsin metsissä siivous- ja raivaustyö alkoi heti aikaisin aamulla täydellä teholla.”
	2. Liikenne	13	1	”[...] Myös junaliikenne oli sekaisin”
	3. Kotitaloudet	7	-	”Suurista panostuksista huolimatta noin sataviisikymmentätuhata kotitaloutta oli yhä ilman sähköä illan suussa.”
	4. Koulut	3	-	”Monet koulut ja päiväkodit pysyivät koko päivän kiinni.”

YLE TV1:n ja Nelosen uutisissa myrskyn jälkiseurauksia keskitetään selvästi vain muutamaaan ydinajatukseseen. MTV3:n uutisten yhtäjaksoinen selostus ilman muiden osallistujien puheenvuoroja eroaa kahden muun myrskyuutisen käsittelystä. MTV3:n myrskyuutisten kerronnassa painottuu Genetten (1980) termein ulkopuolinen fokalisaatio, mikä tarkoittaa sitä, ettei myrskyn koettelemien ihmisten tuntemuksia ja kokemuksia juuri kuulla heidän henkilökohtaisella äänellään. MTV3:n uutisissa toimittajan selostus on rytmiltään nopeatempoista puhumattakaan samaan aikaan nopeasti vaihtuvista kuvista.

YLE TV1:n uutisen kirjeenvaihtajan valitsema ydinajatus metsänomistajien suurista tappioista lisää uutisen kiinnostavuutta (ks. esimerkki 24).

- (24) Metsänomistajille toinen peräkkäinen puhuri on pelkkää painajaista. Gudrun kaatoi seitsemänkymmentämiljoonaa kuutiota puuta ja eilinen Permyrsky täydensi tuhot. Monilta metsänomistajilta on kahdessa vuodessa pirstaloitunut sukupolvien työ (YLE TV1)

MTV3:lla toimittaja pyrkii kertomaan keskittämävaiheessa kaikista uutistenlukijan otsikkotasolla esitellyistä ydinajatuksista tasapuolisesti. Saatuaan puheenvuoron uutistenlukijalta toimittaja selvittää yhdellä kertaa lyhyesti kaikkia uutisen kehystämävaiheen ydinajatuksia, sähköttömyyttä, myrskyn koettelemia ihmisiä, myrskytuhojen korjaamista, liikenteen ongelmia sekä kuvatekstissä kerrottua koulujen sulkemista. MTV3:n toimittajan avauspuheenvuoro on pitkä, noin 34 sekuntia. Avauspuheenvuorossaan toimittaja kehystää myrskyuutista selvimmin liikenteen ongelmiin ja tuhoihin. Lueteltuaan yleisesti myrskyn aiheuttamat tuhot MTV3:n uutisten toimittaja viittaa puheenvuorossaan epäsuorasti sähköttä jääneisiin ihmisiin, joita ovat ruotsalaiset asukkaat sekä asianomaiset kouluissa ja työpaikoilla (ks. esimerkki 25).

- (25) Viime yönä lähes kolmesataatuhatta taloutta oli vailla sähköä. Nyt illansuussa sähkö puuttui yli sadastaviidestäkymmenestä-tuhannesta taloudesta. Myös monet koulut työpaikat pitivät tänään ovensa suljettuina, koska sähköä ei ollut (MTV3)

Keskittämisvaiheessa laajimmin käsiteltyihin ydinajatuksiin liittyy kaikilla kanavilla kirjeenvaihtajan tai toimittajan lisäksi muita osallistujia. MTV3:lla keskittämisvaiheen äänenä toimii vahvimmin toimittaja itse. YLE TV1:n ja Nelosen uutisten toisena äänenä toimittajan lisäksi toimivat myrskyn seuraukset henkilökohtaisesti kokeneet ruotsalaisasukkaat.

Keskittämisvaiheen kerronta uutisessa ei välttämättä aina ole puhdasta toimittajan ääntä tapahtuneesta vaan toimittaja voi yhdistää omaan selostukseensa asianomaisten ääntä. Kirjeenvaihtaja tai toimittaja käy ikään kuin vuoropuhelua haastateltavien kanssa. Toimituksellinen tehtävä on päättää, mikä osa haastattelusta otetaan uutiseen mukaan. Aineistonani olevissa kaikissa kolmessa tv-uutisessa valinta siitä, mitä näytetään, liittyy keskittämisen tukemiseen, mikä tarkoittaa, että haastatellun ääni tukee toimittajan valintoja uutisen keskittämiseksi tiettyihin asiasisältöihin. Haastateltujen ja kirjeenvaihtajan tai toimittajan äänen yhdistäminen on nähtävissä etenkin YLE TV1:n ja Nelosen uutisten keskittämisvaiheissa. Haastateltavan käyttö uutisessa toimii kaksisuuntaisesti. Kirjeenvaihtaja tai toimittaja haastattelee tiettyyn ydinajatuksen liittyvää asianomaista samalla, kun asianomaisen kerronta täytyy tukea ydinajatusta, johon toimittaja haluaa uutista keskittää. Haastattelun osat ja sisältö, jotka eivät tue toimittajan valitsemää suuntaa, jätetään uutisesta pois. Käsittelen puheenvuorojen vaihtoa vielä lisää luvussa 4.3.1. YLE TV1:n ja Nelosen uutisiin mukaan otetut puheenvuorot täyttävät tehtävänsä uutisen keskittämiseksi yhdessä kirjeenvaihtajan ja toimittajan puheenvuorojen kanssa, jolloin käsiteltäväksi halutut ydinajatuksot erottuvat keskittämisvaiheessa selvästi muista aiemmin kehystämisvaiheessa mainituista ydinajatuksista. Journalistiseen työhön kuuluva vaatimus erottua muista täyttyy kolmen eri tv-kanavan uutisten painottaessa eri ihmisryhmiin liittyviä ydinajatuksia.

YLE TV1:n ja Nelosen keskittämisvaiheessa kirjeenvaihtajan ja toimittajan kerronta vuorottelee haastateltavien äänen kanssa, jolloin yhteinen kerronta määrittää keskittämisen suunnan YLE TV1:n uutisissa suljettuihin kouluihin, metsänomistajien ja kotitalouksien tilanteeseen ja Nelosen uutisissa metsätuhoihin ja liikenteeseen. YLE TV1:n myrskyuutisissa sisäinen fokaalisaatio on vuorottelevaa, jolloin eri ydinajatuksiin liitetyt asianomaiset pääsevät kertomaan tuntemuksistaan vuorotellen. YLE TV1:n ja

Nelosen uutisissa keskittämävaiheen rytmi muodostuu toimittajan ja haastateltujen äänen vuorottelusta. MTV3:n uutisten rytmi puolestaan muodostuu lähinnä toimittajan omien puheenvuorojen vaihtelusta niihin liitettyjen kuvien kanssa. MTV3:n uutisissa työpaikkojen ongelmat fokalisoituvat huoltamotyöntekijän äänellä toimittajan äänen rinnalla vasta keskittämävaiheen lopussa, kun huoltoasemalla työskentelevä nainen kertoo omakohtaisesti, mitä vaikutuksia huoltoaseman sulkemisella on ollut.

Kaikissa kolmessa tv-uutisessa kirjeenvaihtaja ja toimittaja pyrkivät keskittämään myrskyn jälkiseurauksia asianomaisten henkilökohtaisiin kokemuksiin. YLE TV1:n uutisten keskittämävaihe on kolmesta tv-kanavasta kattavin ja monipuolisin. Myrskyyuutisen keskittäminen asianomaisiin on muihin tv-uutisiin verrattuna vahvempaa ja yksityiskohtaisempaa. Nelosen uutisissa, joissa asiasisältö keskittyy vahvimmin vain yhteen ydinajatukseseen (metsätuhojen korjaaminen), on myös huomioitu asianomaisen ääni. MTV3:lla se on puolestaan niukinta. Keskittämävaiheen yksi tehtävä on pyrkiä tukemaan uutistyön periaatteita uutisen houkuttelevuudessa. Omakohtaiset puheenvuorot lisäävät uutisen kiinnostusta ja koskettavuutta. Uutinen koskettaa katsojia enemmän, kun he kuulevat tapahtumasta asianomaisten, myrskyn koettelemien ihmisten äänellä. YLE TV1:n uutisten paneutuminen muita uutisia useamman myrskyn koetteleman ihmisen kokemuksiin tekee tässä suhteessa YLE TV1:n myrskyyuutisesta muita kiinnostavamman. Nelonen pitäytyy selkeimmin vain yhdessä ydinajatuksessa, jolloin keskittäminen on rajatumpaa kuin muilla tv-kanavilla. Nelosen uutisten valitsema metsien käsittely asiasisältönä kiinnostanee etenkin metsänomistajayleisöä. MTV3:n myrskyyuutinen on ennemminkin yleisesti seurauksia kuvaava, eikä uutista varsinaisesti pyritä esittelemään minkään tietyn ryhmän kannalta. Seuraavassa luvussa käsittelen haastateltujen ihmisten merkitystä uutisen osallistujina todeksi osoittamisen kannalta.

4.3 Myrskyyuutisen todeksi osoittaminen

Myrskyyuutisen keskittäminen henkilökohtaisesti tapahtuman kokeneisiin ihmisiin on toimiva tapa esitellä sekä ydinajatuksen asiasisältöä tarkemmin että vahvistaa uutisen

houkuttelevuutta. Toimituksen ulkopuolisilla osallistujilla on myös toinen tehtävä. Uutisessa toimittajan kanssa vuorotteleva asianomaisen ääni toimii uutisen todenperäisyyden osoittajana. Kirjeenvaihtajan tai toimittajan selostus tapahtumista vaatii näyttöä, jonka esiintuomiseksi kertojina käytetään toimituksen ulkopuolisia osallistujia. Toiseksi uutisen todenperäisyys pyritään osoittamaan uutiskuvilla. Etenkin tv:ssä kuvan voimaa pidetään suurempana kuin puhetta tai tekstiä (Uskali 2007: 121, 122).

4.3.1 Osallistujat uutisen todeksi osoittajina

YLE TV1:n kirjeenvaihtajan ja Nelosen toimittajan raporteissa myrskyn seurauksista painottuu asianomaisten ääni. Haastateltujen ihmisten osallisuus tapahtumiin tuodaan esiin haastattelemalla eri ihmisiä eri ydinajatuksiin liittyen. Ero tv-kanavien välillä näkyy uutisen ydinajatuksen käsittelyyn mukaan otettujen osallistujien määrässä. YLE TV1:n uutisissa kirjeenvaihtajan lisäksi puheenvuoron saa viisi muuta osallistujaa. Nelosella toimittaja haastattelee kahta myrskyn kokenutta henkilöä, kun MTV3:lla puheenvuoron saa yksi myrskyalueen asukas. Tässä luvussa käsittelen osallistujien suullisia puheenvuoroja uutisen todeksi osoittajina.

YLE TV1:llä kirjeenvaihtaja jatkaa keskittämistä koulujen sulkemiseen haastattelemalla jo alussa Ryssbyn lukion opettajaa. Koulujen sulkeminen osoitetaan kirjeenvaihtajan sijasta opettaja Forserydin äänellä tämän kertoessa myrskyn aiheuttaman sähköttömyyden henkilökohtaisista vaikutuksista arkeen (ks. esimerkki 26).

- (26) Koulu on nyt suljettuna, emmekä tiedä, milloin voimme taas aloittaa. Se on suurin ongelma. Meillä ei ole aavistustakaan tilanteesta (YLE TV1)

Puheenvuoro ankkuroituu lähikuva opettajasta. Toisaalta lähikuvassa näkyvä opettajan mielteliäs mutta vakava ilme ja eleet osoittavat todeksi opettajien huolestuneisuuden ja epä tietoisuuden koulujen sulkemisesta sähköjen puutteen vuoksi. Tekstin ja kuvan suhteessa ankkurointi ja vuorottelu toimivat yhtäaikaaisesti (Barthes 1986).

Myös Nelosella metsänraivaukseen keskitettyä uutista pyritään osoittamaan todeksi haastattelemalla jo alussa ihmistä, jota myrskyn seuraukset ovat koskettaeet. Nelosella äänen saa metsätuhojen raivaamiseen osallistunut metsätyöntekijä (ks esimerkki 27).

- (27) On ollut kiirettä sekä täällä metsässä että puhelimessa. On hurjasti töitä ja sitä riittää ennen kuin pääsemme illalla kotiin (Nelonen)

Puheenvuoro koostuu kahdesta lyhyestä videokuvasta. Ensimmäinen videokuva on yleiskuvaa metsänraivauksesta. Nelosen uutisessa yleiskuvan tausta voidaan yhdistää selvästi myrskyn seurauksiin. Puheenvuoro yhdistyy videonkuvaan, jossa kaatuneiden puiden keskellä metsätyökone raivaa myrskyn jälkiä. Suullinen teksti rajaa videokuvien sisällöt myrskytuhojen raivaukseen samalla, kun videokuvien avulla kerrontaa ohjataan kohti tulkintaa, esimerkiksi siihen, että myrsky oli tuhoisa ja että se aiheutti lisätyötä. Videokuva metsänraivauksesta itsessään on avointa kuvaa ja ymmärrämme, että videokuvassa raivataan kaatuneita puita. Vasta kirjeenvaihtajan ja metsänomistajan puheenvuorot paljastavat kuvien asiasisällöksi nimenomaan kyseisen myrskyn tuhojen korjaamisen. Suulliset puheenvuorot toimivat vihjeinä videokuvan ymmärtämiseksi toimittajan haluamalla tavalla eli halutun ydinasian korostamiseksi. Molemmilla tv-kanavilla uutista on keskitetty kehystämivaihetta vastaavaksi tuomalla esiin osallistujien kokemuksia siitä, mitä sähköttömyydestä on seurannut (fokalisaatio). Uutisille tyypillisesti kuvaukset tapahtumista ovat negatiivisia. YLE TV1:n ja Nelosen esimerkit ilmaisevat tapahtumia seurannutta huolta, jota asukkaat kokevat muuttuneiden olosuhteiden vuoksi.

YLE TV1:lla ja Nelosella myrskytuutisen kerronnan rytmi määräytyy puheenvuorojen vaihdoissa kirjeenvaihtajalta tai toimittajilta asianomaisille. YLE TV1:llä toimittaja jatkaa keskittämistä antamalla puheenvuoron opettaja Forserydin lisäksi Victor-nimiselle pikkupojalle (ks. esimerkit 28 ja 29).

- (28) [...] muutkin koulut pitivät ovensa suljettuina, ja oppilat saivat ylimääräisen vapaa-päivän. Pienimmätkin tiesivät, mikä on päivän tunnussana (YLE TV1)
- (29) On sähkökatkos (YLE TV1)

Myös pikkupojasta nähdään kasvokuva puheenvuoron aikana. Koululaisen kannalta vapaapäivä on mieluinen, mistä kertoo hymy pojan kasvoilla. Esimerkit kuvaavat puheenvuoronvaihdosta kerronnan rytmin säätelmissä ja osoittavat, kuinka puheenvuoron siirto toimii myös uutisen todeksi osoittamiseksi. Vapaapäivää viettävä koululainen vahvistaa kirjeenvaihtajan kertomuksen koulujen sulkemisen syistä. Kirjeenvaihtaja käsittelee lyhyesti kotitalouksien tilannetta myrskyn jälkeen antamalla äänen myrskyalueen asukkaalle, jonka kotona ei ole sähköä (ks. esimerkki 30).

- (30) Eniten kaipaam puhelinta ja vettä. Muuten ei ole hätää. Lämmitämme puilla ja poltamme kynttilöitä (YLE TV1)

Asukkaan puheenvuoro mahdollistaa kirjeenvaihtajan seuraavan lauseen, joka tiivistää asukkaiden huolen sähköjen takaisin saamisesta lähitulevaisuudessa (ks. esimerkki 31).

- (31) Sähköyhtiöt eivät lupaa kaikille virtaa takaisin ennen viikonvaihdetta. Monet kyselevät, miksei vuoden takaisesta Gudrun–hirmumyrskystä opittu mitään (YLE TV1)

Opettaja Nyman Ryssbyn lukiosta puolestaan kommentoi asiaa esimerkissä 32.

- (32) Laajakaistaa kaivetaan joka päivä maan sisään. Miksei saman tien kaiveta sinne sähkölinjoja, jos saa vähän olla katkera (YLE TV1)

Sähköttömyyden merkitystä kouluille kommentoinut opettaja Nyman Ryssbyn lukiosta todistaa kirjeenvaihtajan puheenvuorot asukkaiden huolesta todeksi. Opettajan puheenvuoro on lisäksi esimerkki sisäisestä ja vuorottelevasta fokalisaatiosta, sillä opettaja on toinen asianomainen, joka kertoo koulujen sulkemisesta aiheutuneista omakohtaisista kokemuksista. Viktor-pojan puheenvuoro puolestaan on kirjeenvaihtajan puhetta tukeva kommentti. Opettaja Nymanin puheenvuoro osoittaa, että asukkaiden keskuudessa osa on tyytymätön tilanteen hoitoon. Hieman katkeran äänensävyyn lisäksi lähikuva opettajasta vahvistaa tilannetta kohtaan koettua tyytymättömyyttä. Puheenvuorot päättävät koulujen sulkemisen asiasisältönä jättäen sekä myrskyalueen asukkaat että tv-uutisten katsojat ja kuulijat pohtimaan, olisiko tapahtuneelle voinut tehdä jotain. Kirjeenvaihtajan esiin tuoma kritiikki asianomaisen äänellä on kenties päättäjille suunnattu vihje tulevaisuutta ajatellen. YLE TV1:n uutisissa kirjeenvaihtaja

pyrkii ikään kuin etsimään vastuullista tapahtumille. Myrskyalueen asukkaiden kannalta tällainen reaktio on luonnollinen. Kirjeenvaihtaja asettuu ikään kuin asianomaisten asemaan käsitellessään kritiikkiä tilanteen hoidossa. Näin kirjeenvaihtaja luo uuden jännitteen, jonka kannalta myrskyn seurauksia voi pohtia.

MTV3:lla toimittajan nopeampoinen selvitys sisältää paljon asiaa, ja hän kertoo jokaisesta ydinajatuksesta lyhyesti jotain. Toimittajan kerronnan jälkeen lyhyen puheenvuoron saa ainoastaan huoltoasemanhoitaja, jonka puheenvuoro keskittää sähköttömyyden vaikutukset toimittajan pohjustuksen jälkeen työpaikkansa ongelmiin (ks. esimerkki 33).

- (33) [...]Kaikki ruoka ja pakasteet piti viedä muille asemille. Paljon menee pilalle ja menetämme useita asiakkaita (MTV3)

Huoltamotyöntekijä on kuvattu puolikuvalla siten, että taustalla näkyy osa suljetusta huoltoasemasta. Seuraava lyhyt videokuva on huoltoaseman sisältä. Puolikuvassa huoltamotyöntekijä seisoo pimeässä ovensuussa. Seuraavassa kokokuvassa mies tulee ulkoa huoltoaseman ovelle huoltamotyöntekijän luo. He vaihtavat pari sanaa, minkä jälkeen mies poistuu ovien sulkeutuessa hänen takanaan. Videokuvan kanssa samaan aikaan esitetty puheenvuoro antaa vihjeen siitä, että videokuvan mies on asiakas, jonka huoltamotyöntekijä joutuu kääntymään pois huoltoaseman ollessa sähköjen puutteessa kiinni. YLE TV1:n ja Nelosen uutisten tavoin MTV3:lla puheen ja kuvan yhteistyö toimii. Toimittajan esiin tuoma jännite selittyy videokuvassa puheen antamalla vihjeillä. Sekä YLE TV1:n että Nelosen myrskyuutisessa suurimmat jännitteet sisältävät eniten asianomaisten tai ainakin kirjeenvaihtajan tai toimittajan sekä asianomasiten äänen vuorottelua, mikä lisää myrskyuutisten totuudellista arvoa. Taulukkoon 11 olen koonnut uutisissa käsitellyt pääjännitteet sekä mukaan otetut osallistujat uutisen keskittämisyhteisössä. Jännitteet liittyvät ydinajatusten asiasisältöön, joita kaikkia kuvastaa huoli ja epätietoisuus tulevasta. (Ks. taulukko 11.)

Taulukko 11. Asiasisältö ja haastatellut ihmiset

YLE TV1	MTV3	Nelonen
1. Suljetut koulut/työpaikat: 1. Opettaja Forseryd (Ryssbyn lukio), 2. Oppilas Victor 3. Opettaja Nyman (Ryssbyn lukio)	1. Yleinen sähköttömyys, ongelmat ja tuhot	1. Metsätuhojen korjaaminen: 1. Metsäyöntekijä Johansson
2. Metsätuhojen korjaaminen: 1. Metsänomistaja Nilson	2. Suljetut työpaikat: 1. Huoltoasemanhoitaja Nenneson	2. Liikenne: 1. Junamatkustaja Sohlberg
3. Kotitaloudet: 1. Asukas Friberg		

Haastateltujen lukumäärä:

<u>YLE TV1</u>	<u>MTV3</u>	<u>Nelonen</u>
5	1	2

Taulukosta käy ilmi, että YLE TV1:llä myrskyn jälkeiset tunnelmat välitetään ennen kaikkea myrskyn henkilökohtaisesti kokeneiden ihmisten kautta. YLE TV1:n uutisten käsitellyimmät jännitteet liittyvät koulujen sulkemiseen, kotitalousten sähköttömyyteen sekä metsätuhojen korjaamiseen. Nelosen uutisten pääjännite on myrskyn aiheuttamien metsätuhojen korjaaminen, mutta myös liikenteen ongelmia esitellään lyhyesti, kun huolensa matkan jatkumisesta kertoo rautatieasemalla odotteleva iäkäs rouva. Nelosen uutisissa rouvan puheenvuoro on ainoa muuta kuin metsänraivausta koskeva asianomaisen puheenvuoro. MTV3:n uutisissa todeksi osoittaminen perustuu pitkälti toimittajan omaan uskottavuuteen myrskyuutisen kertojana, sillä haastateltavia on vain

yksi. MTV3:lla toimittaja keskittää tapahtumat kaikkiin otsikkotasolla mainittuihin ydinajatuksiin, yleiseen sähköttömyyteen, uhreihin, suljettuihin työpaikkoihin, metsätuhoihin sekä liikenteen ongelmiin. Haastateltujen ihmisten äänen sijaan toimittajan selostusta osoittavat todeksi suurimmalta osin toimittajan oman luottamusroolin lisäksi puheenvuoroihin liitetyt uutiskuvat.

4.3.2 Muu kuvamateriaali

Television uutiskuvat herättävät tunteita ja niiden todistevoima on suuri (Uskali 2007: 121). Myrskytuutisessa ihmisten omakohtaiset tuntemukset välittyvät uutiskuvina paremmin kuin pelkässä kirjeenvaihtajan tai toimittajan selostuksessa. Toimittajan ja kirjeenvaihtajan selostus puolestaan vaatii tuekseen videokuvaa, joka vahvistaa kerrotun todeksi.

Yhteyden luominen katsojaan tai kuulijaan ei olisi mahdollinen esimerkissä 34 kuvatulla deiktisellä lauseella, mikäli emme näkisi, mitä toimittaja puheenvuorollaan tarkoittaa.

(34) Tällaiselta näytti Itä-Götan maalla eilisen hirmumyrskyn jäljiltä (Nelonen)

Nelosen uutisten toimittajan puheenvuoro ankkuroituu videokuvaan omakotitalon pihalle juurineen kaatuneesta puusta ja rajaa videokuvan sisällön myrskyn jälkiseurauksiksi (Barthes 1986). Kuvallisen kerronnan tarkoitus on tukea suullista kerrontaa, jolloin puhe ja kuva vastaavat yleensä toisiaan. Puheenvuoro sisältää tällöin vihjeen kuvan ymmärtämiseksi, kuten esimerkki 34 osoittaa. Vihjettä ei aina kerrota suoraan vaan vihje voi sisältyä itse kuvaan liittyen samalla suullisesti kerrottuun ydinajatukseseen. Barthesin (1986) vuorottelu-funktion mukaan videokuva puolestaan yhdistyy suulliseen tekstiin kertomalla esimerkiksi sen, että myrsky oli tuhoisa. Taulukoihin 12, 13 ja 14 olen koonnut ydinajatuksia niihin liittyvien uutiskuvien lukumäärän mukaan. Sarakkeessa ”kesto” on ydinajatusta käsittelevän suullisen kerronnan pituus sekunteina. Viimeisessä sarakkeessa ovat esimerkkikuvat, jotka kertovat, mihin ydinajatukseseen uutiskuvilla viitataan. Suulliseen kerrontaan

yhdistettyjen uutiskuvien kesto on noin 2–6 sekuntia, kun mukaan ei ole otettu videokuvaa haastatelluista.

Taulukko 12. Keskittämisvaiheen kuvallinen kerronta YLE TV1:llä

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto (n.)	Uutiskuvien määrä	Uutiskuvien kesto ilman kuvaa haastatelluista (n.)	Esimerkkikuva
YLE TV1	1. Metsätuhot	45	9	37	Lähikuva metsätyömiehestä sahaamassa kaatuneen puiden oksia moottorisahalla Lähikuva metsänomistajasta (haastattelu)
	2. Koulut	46	6	17	Oppilaat kynttilänvalossa, lähikuvat opettajista ja pikku pojasta (haastattelut)
	3. Kotitaloudet	19	4	11	Aggregaatti omakotitalon pihalla, lähikuva asukkaasta (haastattelu)
	4. Liikenne	11	2	11	Yleiskuvaa rekasta ohittamassa maantielle kaatunutta puuta.

YLE TV1:n uutisen suullinen kerronta painottuu koulujen sulkemiseen, mutta uutiskuvien lukumäärän perusteella kuvallinen kerronta keskittyy metsätuhoihin. YLE TV1:n myrskyuutisen kaksi käsitellyintä ydinajatusta ovat suullisen kerronnan mukaan miltei samanpituisia. MTV3:n myrskyuutisessa, jossa kaikkia ydinajatuksia on käsitelty suullisessa kerronnassa miltei saman verran, kuvallisessa kerronnassa painottuvat vahvasti muiden myrskyuutisten tavoin metsätuhot (ks. taulukko 13).

Taulukko 13. Keskittämisvaiheen kuvallinen kerronta MTV3:lla

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto (n.)	Uutiskuvien määrä	Uutiskuvien kesto ilman kuvaa haastatteluista (n.)	Esimerkkikuva
MTV3	1. Työpaikat	21	6	12	Pimeä huoltoasema, lähikuvaa huoltoasemanhoitajasta (haastattelu)
	2. Liikenne	18	7	10	Vellovaa merta, taustalla matksutajalaiva; yleiskuvaa rautatieasemalla jonottavista ihmisistä
	3. Tuhot	16	9	29	Puolikuvaa juurineen kaatuneista puista Yleiskuvaa metsätuomiehistä ja kaatuneista puista
	4. Sähkölinjojen korjaus	10			

Nelosella myrskytuutista on kehystetty jo alussa vahvimmin metsätuhojen korjaamiseen. YLE TV1:n myrskytuutisen tavoin Nelosen uutisissa kuvallinen kerronta metsätuhoista vastaa toimittajan keskittämistä (ks. taulukko 14).

Taulukko 14. Keskittämisvaiheen kuvallinen kerronta Nelosella

Tv-kanava	Ydinajatus	Kesto (n.)	Uutiskuvien määrä	Uutiskuvien kesto ilman kuvaa haastatteluista (n.)	Esimerkkikuva
Nelonen	1. Metsätuhot	41	10	50	Lähikuvaa poikki katkenneesta puusta
	2. Liikenne	13	3	7	Yleiskuvaa rautatieasemalla jonottavista ihmisistä, lähikuvaa matkustajasta (haastattelu)
	3. Kotitaloudet	7	2	3	Lähikuva katkenneesta sähkölinjasta

Yhteistä kaikille kolmelle myrskytuutiselle on, että videokuvaa metsätuhoista ja metsän raivaajista työssään on muihin ydinajatuksiin liittyen eniten. Vastaavat videokuvat ovat kenties vaikuttavampia kuin videokuva suljetusta koulusta tai lähikuva pihalla olevasta aggregaatista, vaikka näiden videokuvien vihjeet vastaisivat suoraa suullista kerrontaa. Uutiskuvia, joista näkee konkreettisesti, millaisia toimia myrskyn jälkiseuraukset vaativat, käytetään uutisen todeksi osoittamiseksi enemmän kuin uutiskuvia, jotka kertovat tilanteesta vain sillä hetkellä. YLE TV1:n ja Nelosen kuvallinen kerronta toteuttaa MTV3:a kattavimmin myrskytuutisten keskittämistä haluttuihin ydinajatuksiin. Tärkeimmät ydinajatuksukset koulujen sulkeminen (YLE TV1) ja metsätuhot (YLE TV1 ja Nelonen) osoitetaan todeksi suullista kerrontaa vastaavilla kuvilla. MTV3:n myrskytuutisessa tuhoihin liitetyt uutiskuvat eivät viittaa mihinkään tiettyyn ydinajatukseseen eivätkä siten myöskään välitä yhtä paljon informaatiota tapahtuneesta. Käsitellyimpien ydinajatuksusten totuudellisuuden vaatimus on muita ydinajatuksia suurempi. Ydinajatuksukset, joita käsitellään laajemmin vaativat enemmän näyttöä, mikä vaikuttaa uutiskuvien sisältöön.

YLE TV1:n myrskytuutisessa metsätuhojen kuvaaminen on lukumäärällisesti koulujen sulkemista koskevia kuvia suurempaa, mikä tarkoittaa, että metsätuhoja kuvaavat uutiskuvat ovat lyhyempiä ja koulujen sulkemisen liittyvät uutiskuvat pidempiä. Myrskytuutisen keskittäminen suljettuihin kouluihin vaatii enemmän kirjeenvaihtajan aktiivisuutta kuin kaatuneiden puiden esittäminen uutiskuvissa. Kirjeenvaihtaja on ollut yhteydessä Ryssbyn lukion opettajiin ja päässyt kuulemaan asianomaisten tuntemuksia sähköttömyyden vaikutuksista kouluihin. Myrskyn jälkeisten tuhojen ollessa suuria uutiskuvia tuhoista kuten juurineen kaatuneista puista on helposti saatavilla, ja niitä käytetään sen vuoksi paljon. MTV3:n suullisessa kerronnassa metsätuhojen ja sähkölinjojen korjaus on eroteltu omina ydinajatuksinaan. Kuvallisessa kerronnassa niitä ei voi erottaa toisistaan, sillä kuvat ovat yhdistettävissä molempiin ydinajatuksiin. Videokuvien samankaltaisuuden vuoksi olen jaotellut niiden kestot ja määrän taulukossa 13 samoihin sarakkeisiin. MTV3:n myrskytuutisessa videokuvaa kaatuneista puista on yhdistetty kuitenkin muihinkin kuin metsätuhoja käsitteleviin puheenvuoroihin. Esimerkiksi toimittajan selostaessa myrskytuhoista, irti repeytyneistä katoista ja katkenneista sähkölinjoista, suulliseen kerrontaan on yhdistetty videokuvaa

juurineen kaatuneesta puusta. Videokuvat eivät täysin vastaa suullista kerrontaa, mutta osoittavat yleisesti myrskyn jälkiseuraukset. Videokuvat kaatuneista puista tukevat kirjeenvaihtajan ja toimittajan suullista kerrontaa muistuttamalla katsojia myrskyn voimasta ja sen seurausten vakavuudesta.

Uutiskuvat vaativat tuekseen puhetta, mutta joskus ne voivat jäädä yleisesti myrskyä kuvaaviksi kuten MTV3:n myrskyuutisessa, jossa puheen kanssa vuorottelevat esimerkiksi uutiskuvat tuulessa huojuvista puista tai vellovasta merestä. MTV3:n keskittämisvaiheen kuvallinen kerronta jää osaltaan monimerkitykselliseksi, sillä kuvia ei ole Barthesin (1986) termin rajattu tekstillä tarpeeksi. Monimerkitykselliset uutiskuvat eivät siten kerro uutisesta mitään eivätkä todista suullista kerrontaa todeksi. Tv-uutista ei voi rakentaa pelkkien kuvien varaan, sillä niitä ei ymmärrettäisi oikein. Kuvien sijasta puhe määrää, mitä uutisessa käsitellään, jolloin kirjeenvaihtajan ja toimittajan suullinen kerronta paljastaa, mitkä ovat myrskyuutisen tärkeimmät ydinajatuksia. Uutiskuvat ovat tärkeitä, mutta niiden tulkinta tv-uutisessa jää silti tekstistä riippuvaiseksi. MTV3:n myrskyuutisten monimerkityksellisyydestä kertoo toimittajan puheenvuoro, jossa hän käsittelee sähköjen puutteen vuoksi suljettuja työpaikkoja. Puheenvuoroon on liitetty parin sekunnin mittainen uutiskuva tehtaasta, jonka edustalla on poliisiauto hälytysvalot päällä. Toimittajan puheenvuoro viittaa siihen, että uutiskuvan tehdas on yksi sähköjen puutteen vuoksi suljettu laitos. Uutiskuvassa itsessään ei ole mitään, mikä todistaa kerrotun todeksi. Puheenvuoro ei anna vihjettä, miksi poliisiatuo on kuvassa, jolloin uutiskuva on enemmänkin irrallinen osa asiayhteyttä, kuin informaatiota välittävä puheen tukija. YLE TV1:n ja Nelosen myrskyuutisten ydinajatuksia ovat selkeitä ja niitä osoittavat todeksi MTV3:a selvemmin vain ydinajatuksiin rajatut kuvat. Muut kuin ydinajatuksia tukevat uutiskuvat jäävät merkityksettömiksi eivätkä ne osoita myrskyuutista todeksi yhtä paljon kuin kuvat, jotka vastaavat suullista kerrontaa. MTV3:n myrskyuutisen ydinajatuksista suljettujen työpaikkojen kohdalla suullinen ja kuvallinen kerronta vastaavat eniten toisiaan. MTV3:n myrskyuutisen muut ydinajatuksia liikenteen ongelmat ja sähkölinjojen korjaus käsitellään suullisesti vain lyhyesti. Samalla ydinajatuksiin liittyvät uutiskuvat jäävät pituudeltaan lyhyiksi, eikä uutiskuvilla ole merkitystä muun uutisen kerronnan kannalta.

Todeksi osoittamisesta puhutaan omana vaiheenaan ikään kuin se seuraisi keskittämisvaihetta. Myrskytuutisen rakenne kuitenkin osoittaa, että todeksi osoittaminen toimii rinnakkain keskittämisvaiheen kanssa. Keskittämisvaiheeseen liittyvät kuvat osoittavat yleensä suullisen kerronnan todenperäisyyden. Nelosen myrskytuutisen keskittämisvaiheen päättää toimittaja Nuotion puheenvuoro esimerkissä 35.

- (35) Eilinen myrskytuuli repi tällaisia valtavia puita juurineen ja kaatoi niitä sähkölinjojen päälle. Työt kestävät vielä viikkokaupalla ehkä jopa kuukausia ennen kuin kaikki myrskyn jäljet on korjattu. (Nelonen)

Toimittaja päättää puheenvuorollaan metsätuhojen käsittelyn uutisen tärkeimpänä ydinajatuksena. Puheenvuoroon on liitetty kuva toimittaja Nuotiosta juurineen kaatuneen puun vierellä. Kuvassa toimittaja jää kaatuneen puun varjoon, mikä muistuttaa katsojia vielä kerran alueella riehuneen myrskyn voimasta. Todeksi osoittamista voidaan hyödyntää missä keskittämisen vaiheessa tahansa.

4.4 Myrskytuutisen sulkeminen

Sulkemisvaiheessa uutisen konkreettinen käsittely lähetyksessä päättyy, mutta uutisen tulisi jäädä katsojan mieleen tämänkin jälkeen (Hartley 1982: 118–119). YLE TV1:lla toimittaja päättää selostuksensa keskittämisvaiheessa liikenteen ongelmiin, minkä jälkeen puheenvuoron saa uutistenlukija (ks. esimerkki 36).

- (36) Ruotsin ilmatieteen laitoksen mukaan eteläistä Ruotsia uhkaa tällä viikolla uusi myrsky. Ennusteet ovat vielä epävarmoja, mutta uusi rajumyrsky on hyvin mahdollinen torstain tienoilla, arvioivat meteorologit. (YLE TV1)

Studiossa uutistenlukija Pasasen puheenvuoro sulkee uutisen lähitulevaan säähän, joka voi mahdollisesti tuoda mukanaan uuden myrskyn. Uutistenlukija on kuvattu puolikuvassa hänen kertoessaan mahdollisesta uudesta myrskystä. Koska tuleva sää vaikuttaa asianomaisiin ja sitä kautta tapahtuman lisä uutisointiin, luonnononnettomuutta koskevan uutisen sulkeminen säätiedotukseen on odotettua. Nelosen uutisessa toimittaja

Nuotio aloittaa sulkemisvaiheen YLE TV1:n tapaan säähän liittyvällä puheenvuorolla (ks. esimerkki 37).

- (37) Voimakkaat rajuilmat ovat koetelleet Ruotsia viime aikoina. Eilinen myrsky oli jo kolmas kahden viikon sisällä. (Nelonen)

Nelosen myrskyuutisen sulkeminen eroaa kuitenkin YLE TV1:n uutistenlukijan sulkemisesta siinä, että toimittajan puheenvuoro toimii siirtymälauseena seuraavalle puhujalle. Varsinaisesti Nelosen myrskyuutisen sulkee meteorologi Höglund Ruotsin ilmatieteenlaitokselta (ks. esimerkki 38).

- (38) Matalapaineet yleensä kehittyvät Skandinaviasta länteen Atlantilla, mistä ne tulevat suoraan Ruotsiin, mutta Suomeen ne eivät iske samalla voimalla (Nelonen)

YLE TV1:n ja Nelosen myrskyuutiset päättyvät molemmat asiantuntijalausuntoon. YLE TV1:n myrskyuutisessa uutistenlukija käyttää epäsuoraa kerrontaa sulkemalla uutisen omin sanoin asiantuntijalausunnon pohjalta. Nelosella sulkeminen tapahtuu suoralla lainauksella meteorologin kertoessa myrskyjen synnystä Ruotsissa. Meteorologi kuvataan puolikuvana ilmatieteenlaitoksen tiloista, mikä vahvistaa hänen asiantuntijarooliaan uutisen sulkemisessä.

Vaikka tulevasta säätilasta kertominen yhdistää molempien myrskyuutisten sulkemisvaiheita, YLE TV1:n ja Nelosen myrskyuutisten kerronnassa painottuvat eri ydinajatuksat. YLE TV1:n ydinajatus käsittelee tulevaa säätilaa ja jättää ajattelemaan, koetaanko sama pian uudelleen. Sulkemisella palataan keskitettyihin ydinajatuksiin. YLE TV1:n myrskyuutisen sulkemisella tuodaan esiin kysymyksiä esimerkiksi siitä, mitä vaikutusta uudesta myrskystä on kouluille ja muille laitoksille sekä metsän omistajille, jotka menettivät jo Gudrunin ja Perin seurauksena omaisuuttaan. Nelosen myrskyuutisen sulkemisessä selvitetään syitä myrskyihin juuri Ruotsissa. Uutiskriteereissä läheisyyden (Galtung & Ruge 1965; Bell 1991: 155–160) on huomattu nostavan uutisen kiinnostavuutta, sillä lähellä tapahtuvat asiat kiinnostavat enemmän. Usein kiinnostukseen liittyy epätietoisuus siitä, voiko tapahtuma koskettaa itseä. Nelosen myrskyuutisen sulkemisessä meteorologi selittää syyn, miksi myrskyt ovat

rajumpia Ruotsissa kuin Suomessa. Sulkemisvaihe jättää YLE TV1:n myrskytuutisen tavoin ajatuksen mahdollisesta uudesta myrskystä, mutta samalla antaa selvyuden siitä, etteivät myrskyt Suomessa ole yhtä todennäköisiä kuin Ruotsissa.

MTV3:n myrskytuutisen sulkemisvaihe eroaa YLE TV1:n ja Nelosen sulkemisvaiheesta siinä, ettei MTV3:n myrskytuutista suljeta säähän liittyvään ydinajatuksen. MTV3:n myrskytuutisessa toimittajaa kuvataan rautatieaseman asemalaiturilla, jossa ihmiset odottavat junaa. Puheenvuoro ei paljasta yhteyttä toimittajan taustalla näkyviin ihmisiin, joten toimittajan puheenvuoro sulkee uutisen kokonaan ilman muiden osallistujien ääntä (ks. esimerkki 39).

- (39) Jo kahden vuoden takainen Gudrun–talvimyrsky sai Ruotsissa aikaan keskustelun mahdollisesta katastrofirahastosta luonnononnettomuuksien varalta. Silloin ehdotuksen tekijät istuivat oppositiossa. Nyt he istuvat hallituksessa, joten todennäköistä on, että eilisen myrskyn tuhot saavat nyt vauhtia tähän hankkeeseen (MTV3)

YLE TV1:n ja Nelosen sulkemisvaiheista poiketen, MTV3:n toimittaja sulkee myrskytuutisen poliittiseen kysymykseen katastrofirahastosta luonnononnettomuuksien uhreille. Toimittaja sulkee uutisen ajatuksen, että tulevaisuudessa vastaavanlaisen myrskyn kokeneet saisivat taloudellista apua ja, että tulevat toimet hallituksessa näyttävät, miten asia edistyy.

Sulkemisen tehtävä on jättää uutinen katsojan mieliin, mutta sulkemisella on myös toinen tehtävä. Uutisen sulkemisella mahdollistetaan lisä uutisointi tulevaisuudessa, mikäli tapahtumat kehittyvät niin, että uutisarvo säilyy (Hartley 1982). YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen myrskytuutiset päättyvät siten, että uutisointia on myöhemmin mahdollista jatkaa. YLE TV1:llä silloin, mikäli uusi myrsky tulee, kuten ennustettiin. Nelosella uutisointia aiheesta jatketaan, mikäli YLE TV1:n tavoin myrsky tulisi samoille alueille uudelleen ja mikäli uusi myrsky ylttäisi Suomeen asti. MTV3:lla uutisen jatko on mahdollinen esimerkiksi sen mukaan, miten katastrofirahaston kehittäminen luonnononnettomuuksien uhreille etenee ja tulevatko hallituksessa olevat asian

kannattajat tekemään asialle jotain. MTV3:n myrskytuutinen on kolmesta uutisesta ainoa, joka käsittelee myrskytuutista myös poliittisesti.

4.4 Yhteenveto

Olen soveltanut Hartleyn televisioutisten rakennemallia kolmeen suomalaiseen myrskytuutiseen ja tarkastellut uutisten rakenteellisia yhtäläisyyksiä ja eroja sekä osallistujien suhteita eri vaiheiden kannalta. Tarkastelu osoittaa, että kehystämisyvaihe sisältää eniten yhtäläisyyksiä kanavien kesken. Kaikilla kolmella kanavalla YLE TV1:lla, MTV3:lla ja Nelosella myrskytuutisten kehystäminen sisältää kaksi otsikointivaihetta. Kaikilla kanavilla myrskyä kehystetään sähköttömyyden ja sitä ilman olevien ihmisten kautta. Ensimmäisellä tasolla uutinen kehystetään lyhyesti uutisotsikoilla. Pääosassa ovat tuolloin uutisvideo ja tekstin kerronta, kun uutisammattilaiset ovat otsikoinnissa taka-alalla. Toisella tasolla otsikointi näkyy uutistenlukijan takana olevassa uutisikkunassa liikkumattomana kuvana ja tekstinä, samalla uutistenlukija selostaa myrskyn jälkiseurauksen tämän hetkisen tilanteen. Kaikilla kolmella kanavalla myrskytuutista rajataan puheella samaan ydinajatuksen. YLE TV1:n ja Nelosen uutisikkunoiden sisältö rajataan puheella Per-myrskyksi. Myrskytuutisissa suullisissa otsikoissa painottuu lähinnä ydinajatuksista sähköttömyys, mutta otsikoinnissa käytetty teksti tuo uutta tietoa. Kuvien tehtävä on viitata sähköttömyyden syihin, kuten videokuva sähkölinjojen päälle kaatuneesta puusta osoittaa. Barthesin (1986) termin kuvien vuorotteleva suhde tekstiin ohjaa esimerkiksi tulkintaan myrskystä tuhoisana ja negatiivisena koettelemuksena. On tärkeää, että otsikon ydinajatus on laaja, jotta aiheen käsittely on mahdollista tehdä erilailla kuin muilla kanavilla.

Uutisotsikoissa kerronnan monitasoisuus näkyy siinä, että teksti, kuva ja puhe ovat kaikki elementtejä, jotka mahdollistavat uusien ydinajatuksien lisäämisen uutiseen. Tv-uutisten kerronnassa uutisotsikoiden jälkeen esitetyt kuvat käsitellystä aiheesta uutisikkunassa kertovat myös uutisten monitasoisuudesta. Uutisikkuna esittää tapahtumat kuvin ja verbaalisesti, joista molempien tapojen täytyy toimia toisiaan

tukien halutun tulkinnan saamiseksi. Samalla koko uutisikkunan sisältö on itsessään kehystysvaiheen osa.

Erot uutisten välillä alkavat näkyä selvimmin uutisen keskittämisvaiheessa. Kehystämisvaihe antaa vihjeitä siitä, mitä asioita kirjeenvaihtaja tai toimittaja myöhemmin keskittämisvaiheessa käsittelee. MTV3:n myrskyuutisessa otsikoitiin kirjallisesti koulujen sulkemista tekstillä ”Osa kouluista kiinni”, mutta varsinaisessa uutisessa tätä ei käsitellä juuri lainkaan. Kehystämisvaihe esittelee mahdolliset keskittämisvaiheen asiasisällöt, joista kirjeenvaihtaja tai toimittaja keskittyy valitsemiinsa asiasisältöihin. Kaikkia ydinajatuksia ei tarvitse käsitellä. Keskittämisvaiheessa kirjeenvaihtajan tai toimittajan tehtävä on tehdä rajausta. Siinä, missä MTV3:lla toimittaja jättää käsittelemättä kehystämisvaiheessa esitellyn ydinajatuksen koulujen sulkemisesta, YLE TV1:n myrskyuutisessa koulujen sulkemisesta tulee uusi ydinajatus vasta keskittämisvaiheessa. Tämä on mahdollista, sillä koulujen sulkeminen kuuluu oleellisesti sähköttömyyden seurauksiin, mihin kehystämisvaihe pääasiassa keskittyy. YLE TV1:n myrskyuutinen on pisin, mikä osaltaan vaikuttaa myrskyn monipuoliseen kerrontaan. YLE TV1:llä toimittaja keskittää myrskyuutista eniten asukkaiden kokemuksiin ja tuntemuksiin myrskyn jälkeen, jolloin koskettavuus uutisarvona on suuri. MTV3:lla toimittajan kerronta on tiivistä keskittämistä mahdollisimman moneen ydinajatuksen, ja hän käsittelee kaikkia ydinajatuksia vähän. Nelonen rajaa myrskyuutista alusta asti selvimmin tuhojen korjaamiseen, mitä toimittajan keskittäminen jatkaa.

Uutisen keskittämisvaiheessa toimittajan tai kirjeenvaihtajan selostus tapahtumista muodostaa uutiskertomuksen olennaisen osan, minkä vuoksi suullinen kerronta täytyy osoittaa todeksi. Todeksi osoittamisvaihe vaikuttaa lähinnä keskittämisvaiheen rinnalla, sillä kerrotun totuudellisuus vaatii enemmän näyttöä kuin kehystämis- tai sulkemisvaiheen kerronta. Tv-uutinen sisältää jatkuvasti puhetta ja kuvaa, joilla tapahtumat pyritään osoittamaan kirjeenvaihtajan tai toimittajan selostusta vastaavaksi ja siten todeksi. Myrskyn kaatamat puut ja metsä ovat iso osa todeksi osoittamisvaiheen uutiskuvien sisältöä. Tuhoista kertovat kuvat liitetään sähköttömyyden seurauksiin ja myrskyn tuhoisuuteen, sillä tuhoista kertovat kuvat ovat näkyvä osa jälkiseurauksia

myrskyalueella. Tästä syystä vastaavat kuvat todistavat kerrottua todeksi vahvimmin kaikissa kolmessa myrskyuutisessa. Kaikki kuvat eivät kuitenkaan välitä informaatiota ja tue suullista kerrontaa. Kuvallisen kerronnan on mahdollista poiketa suullisen kerronnan asiasisällöstä, mikäli se liittyy muulla tavoin uutiseen. Tällaisia kuvia sisälsi eniten MTV3:n myrskyuutinen, jossa suullisen kerronnan ja kuvien vastaavuus jäi pienemmäksi kuin muissa myrskyuutisissa. Tähän vaikutti lähinnä se, että asiakokonaisuudet eivät erottuneet juuri toisistaan suullisessa kerronnassa, jolloin puheella on vaikea tehdä rajausta nopeasti vaihtuviin kuviin.

Sulkemisvaiheen tehtävä on päättää uutinen, mutta jättää katsojalle tai kuulijalle vielä ajattelemisen aihetta uutisen jälkeen. Sulkemisvaiheessa painottuu suullinen kerronta, mikäli kerronnassa ei anneta vihjettä visuaaliseen kerrontaan. YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen myrskyuutisissa sulkemisvaiheen muodostaa kirjeenvaihtajan tai toimittajan puhe. Myrskyuutisten sulkemisvaiheessa kuvat eivät liity puheeseen lainkaan, joten kerrottu ei myöskään vaadi todistevoimaa. YLE TV1:n myrskyuutisen päättää uutistenlukija uutisstudiossa viittaamalla mahdollisesti Ruotsiin saapuvaan uuteen myrskyyn. Nelosella myrskyuutinen suljetaan YLE TV1:n tavoin säähän, mutta sulkijana toimii meteorologi Ruotsin ilmatieteenlaitokselta. Asiantuntijalausuntoon päättyvällä sulkemispuheenvuorolla pyritään jättämään ihmisten mieliin kysymys mahdollisesta uudesta myrskystä Ruotsissa, mutta samalla informoimaan suomalaisia syistä, mikseivät myrskyt yllä Suomeen. MTV3:n sulkeminen eroaa YLE TV1:n ja Nelosen sulkemisvaiheista. MTV3:lla toimittaja sulkee myrskyuutisen politiikkaan käsitellessään mahdollisen katastrofirahaston perustamista hallituksen tuella. Myrskyuutisen uutisarvoista muun muassa seurauksellisuus ja jatkuvuus mahdollistavat uutisen sulkemisen monin eri tavoin. YLE TV1:n ja Nelosen viittaukset säähän ja MTV3:n viittaukset poliittisiin seurauksiin päättävät myrskyuutisen, mutta mahdollistavat jatkouutisoinnin vielä tulevaisuudessa.

Kaikilla kanavilla uutisammattilaiset muodostavat Ruotsissa aiemmin riehuneesta myrskystä kytköksen Per-myrskyyn, vaikka tavat eroavatkin kanavien kesken. Uutisammattilaiset sulkevat uutisen siihen olennaisesti liittyvään asiaan tai henkilöihin. Kaikilla kanavilla sulkemisvaiheessa pyritään selvittämään uutistapahtuman syitä tai

etsimään tapahtumalle ratkaisu, jolloin sulkemisvaiheessa viitataan aina jollain lailla myös tulevaan.

5 PÄÄTELMÄT

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää kolmen suomalaisen tv-uutisen rakentumista *kertomuksiksi*. Tarkoitukseni oli tarkastella tv-uutisia journalistiset työtavat kuten ammattimaisuuden ja uutisarvot huomioon ottaen. Käytin tutkimuksessani apuna Hartleyn tv-uutisten rakennemallia, joka oli sovellettavissa tutkimukseeni hyvin. Tv-uutisten kerronnan etenemistä kuvaavat nimitykset olivat osuvia ja vaiheiden avulla tv-uutisen kerronta oli loogisesti tarkasteltavissa. Taustaolettamuksena tutkimuksessani oli, että uutisten rakenteessa on eroja muun muassa kanavien välisen kilpailun vuoksi.

Journalististen tapojen mukaan tv-kanavat pyrkivät käsittelemään ydinajatuksia ja jännitteitä eri tavalla kuin muut tv-kanavat. Uutisdiskurssin monimuotoisuus ja audiovisuaalisuus tarjoavat siihen hyvät edellytykset. Ydinajatusten valintaa ohjasi journalistiseen kenttään kuuluva habitus, joka on eräänlaista käytännöntajua tiettyssä tilanteessa (Bourdieu 1998: 36–37, Wacquant 1995: 41). Muista tv-kanavista erottuminen tuo haasteita uutisten rakentamiseksi. Kaikilla kolmella tv-kanavalla uutisammattilaiset onnistuivat kuitenkin eriyttämään ydinajatuksia pelisilmän mukaisesti muiden tv-kanavien uutisista (ks. Bourdieu 1998: 36–37; Wacquant 1995: 41). Bourdieun peliajattelua soveltaen uutisammattilaisten toiminta on keskinäistä kilpailua muun muassa uutismateriaalista, osaamisesta ja uutistuotannon nopeudesta. Peliä puolestaan pelataan tiettyjen sääntöjen mukaan (emt.). Journalismissa tällaisia sääntöjä ovat esimerkiksi uutisarvot (Saaristo & Jokinen: 2004: 174). Bourdieun (1999) ajattelun mukainen kilpailu näkyi nimenomaan siinä, että uutiset erottuivat toisistaan. Kirjeenvaihtaja ja toimittajat ovat toimineet journalismin kentällä ammattimaisesti, vaikka journalistiset työtavat tuovat omat vaatimuksensa uutistyöhön. Nopea uutisten tuottaminen yleisölle sekä vaatimukset osaamisesta, sillä hetkellä niin sanotun ”oikean” ja kannattavan materiaalin valinnasta, muokkauksesta ja esittämisestä ovat osa kilpailua, jossa tavoitellaan katsojien huomiota (ks. Pietilä 1995: 96). Uutiskriteerien mukaisesti tv-uutisten tulee lisäksi olla uskottavia ja totuudellisia, mikä kertoo ammattimaisuudesta (Galtung & Ruge 1965). Toimijoilla olevan habituksen ohjaamina ja ammattilaisuuden tuloksena myrskyuutisten kerronta osoittautui kaikilla kanavilla journalistisen käytännön mukaiseksi. Journalististen työtapojen rutiinimaisuus näkyi myrskyuutisten

samankaltaisuudessa. Habituksen mukaisesti uutisammattilaiset seuraavat eri tiedotusvälineitä, jolloin uutiset muistuttavat usein toisiaan (Uskali 2007: 53–54). Uutisammattilaiset ovat käyttäneet pelisilmä-ajattelua ja ennakoineet tavat, joilla erottautua muista kanavista, sekä käsitelleet ihmisten menetyksiä uutisarvojen mukaisesti. Bourdieun ja Wacquantin (1995: 135) termein uutisammattilaiset ovat noudattaneet journalistiselle kentälle muodostuneita sääntöjä. Myrskyyutisten uutiskriteereistä painottuvat negatiivisuus ja koskettavuus, mutta uutiset on esitetty hyvän maun mukaan. Myös tärkeä uutisarvo, totuudenmukaisuus täyttyi kaikissa kolmessa myrskyyutisessa.

Kerronnan rakenteen kannalta yhtäläisyyksiä oli eniten kehystämisvaiheessa. Suurimmat erot näkyivät keskittämisvaiheessa, jossa kirjeenvaihtajan tai toimittajan valinnat ohjasivat kerrontaa eri ydinajatuksiin eri tavoin. On kuitenkin huomioitavaa, että vaikka Hartley (1982) esittelee rakennemallin vaiheet lineaarisesti toisiaan seuraavina, tv-uutisessa erityisesti todeksi osoittaminen toimii keskittämisvaiheen kanssa päällekkäin. Muissa vaiheissa uutisen todistevoimaa ei niinkään tarvittu. Kehystämisvaihe erottui selvästi omana rakennevaiheenaan tv-uutisen alussa. Myös sulkemisvaiheen erotti selvästi muista vaiheista. Kaikki rakennevaiheet toteuttivat hyvin niille annettuja tehtäviä uutisen kehystämiseksi, keskittämiseksi, todeksi osoittamiseksi ja sulkemiseksi.

Myös uutiskriteerit ovat luonnononnettomuus uutisen tapaan erotettavissa kerronnasta selvästi. YLE TV1:n, MTV3:n ja Nelosen myrskyytuhojen kerronnasta välittyi huoli ja epätietoisuus tulevasta, jotka kävivät esiin suullisessa kerronnassa lähinnä haastateltujen asianomaisten puheenvuoroista sekä kuvallisessa kerronnassa konkreettisista myrskyytuhoista. Uutisammattilaiset ohjasivat kerrontaa, mutta toisaalta muiden osallistujien ääni kertomuksessa toimi myös edellytyksenä journalismin kriteerien täyttymiseen. Suurimmat erot liittyvät siihen, kenen äänellä uutista kerrottiin. YLE TV1:n ja Nelosen myrskyyutiset yhdistivät eniten asianomaisten ja toimittajan ääntä. YLE TV1:n ja Nelosen myrskyyutisissa Geneten (1980) termi sisäinen fokalisaatio oli siten MTV3:n myrskyyutista vahvempaa.

YLE TV1:n ja Nelosen myrskyuutisissa ydinajatuksia, jotka perustuivat toimittajan selostuksen lisäksi tapahtuman henkilökohtaisesti kokeneen ihmisen ääneen, käsiteltiin uutisissa muita ydinajatuksia laajemmin. MTV3:n myrskyuutisissa näin ei ollut, sillä toimittaja ei varsinaisesti keskittänyt myrskyuutista mihinkään tiettyyn asiisisältöön vaan käsitteli niitä kaikkia vähän. Silti myös MTV3:n myrskyuutinen sisälsi haastatellun ihmisen kerrontaa, mikä puoltaa asianomaisten henkilökohtaisen kerronnan tärkeyttä luonnononnettomuus uutisissa. YLE TV1:n ja Nelosen myrskyuutisten todistevoima liittyi yhtäläillä niin haastateltujen ihmisten kerrontaan kuin ydinajatuksien kuvalliseen kerrontaan. MTV3:n myrskyuutisissa kerronnan todenperäisyyttä todisti vain yhden asianomaisen ääni. Uutiskuvat olivat suullisesta kerronnasta usein irrallisia, mutta ne todistivat kuitenkin yleisesti myrskyn jälkiseuraukset.

Uskali (2007: 54) mukaan etenkin katastrofiuutiset muistuttavat usein toisiaan, sillä odottamattomista tapahtumista ei välttämättä ole tietoa saatavilla nopeasti. Tutkimuksessani tarkastelemissani myrskyuutisissa Uskalin näkemys toteutui. Turun Sanomat (2007a) uutisoi myrskyn aiheuttaneet kuolonuhreja, mutta myrskyuutisissa ihmishuhreja ei mainittu lainkaan. Monimediatoimittamisessa tv-juttu on usein pohjana muiden tiedotusvälineiden uutisille (Huovila 2005: 158). Aineistonani olevat myrskyuutiset ovat kuitenkin luonnononnettomuus uutisina siinä mielessä tyypillisiä, ettei tietoa ole aina saatavilla tarpeeksi nopeasti. Tästä syystä myrskyuutiset esitettiin journalististen rajoitusten mukaan niillä tiedoilla, jotka uutisten teko hetkellä olivat saatavilla. Mikäli jollain kanavalla myrskyuutinen olisi uutisoanut ihmishuhreista, sen uutisarvo muiden kanavien myrskyuutisiin olisi noussut. Uutinen, joka sisältää tuoreinta informaatiota, herättää eniten kiinnostusta (Galtung & Ruge 1965). Myrskyuutista ei myöskään kutsuttu Periksi kuin YLE TV1:llä. Tiedon saannissa kirjeenvaihtajan etuna muiden kanavien myrskyuutisten toimittajiin lienee ollut se, että kirjeenvaihtaja työskentelee suoraan kohdemaasta käsin.

Tutkimusaineistoni oli sopivan laaja. Kolmen tv-uutisen valinta aineistoksi oli riittävä ja mahdollisti myös vertailun kanavien välillä. Tv-uutiset olivat myös sopivan pituisia. Lisätutkimusta Hartleyn mallia soveltaen voisi tehdä vielä paljon laajennetustikin, sillä tv-uutiset muuttuvat jatkuvasti. Tänäpäin tv-uutisten esitystavat ovat erilaiset kuin

tutkimusaineistonani olevissa tv-uutisissa tammikuussa 2007. Uutisaiheiden esittelyyn on tullut esimerkiksi tilastoja, diagrammeja ja taulukoita, joita sekä uutistenlukija että asiantuntijavieraat kommentoivat. Muun muassa Nelosen uutisiin on tullut koko seinän kokoinen uutisikkuna, jossa näkyviä tilastoja uutistenlukija esittelee seisten. Lisäksi uutistenlukijalla on yhä useammin studiovieraita. Uutistenlukijan rooli on siten tullut tv-uutisten kerronnan kannalta näkyvämmäksi. Kaikki tapahtuneet muutokset osallistujien rooleissa, kuvan käytössä ja suullisessa esittämisessä vaikuttavat aina jollainlailla tv-uutisen rakenteeseen. Olisi kiinnostavaa tietää, millaisia rakenteellisia eroja tv-uutisista Hartleyn rakennemallin avulla selviäisi koko uutishistorian ajalta. Vielä olisi mahdollista tutkia esimerkiksi sitä, millaisia muutoksia tv-uutisten rakenne on historian kuluessa kokenut ja, millaisena tv-uutisten rakenne nähdään tulevaisuudessa. Hartleyn rakennemallin sopivuutta tv-uutisissa voisi siten vertailla eri aikakausien tv-uutisten kesken. Samalla selviäisi, miten hyvin Hartleyn rakennemalli on sovellettavissa historian ensimmäisten tai tulevaisuudessa alati muuttuvien tv-uutisten tutkimiseen.

LÄHTEET

- Allan, Stuart (1998). News from nowhere: Televisual news discourse and the construction of hegemony. Teoksessa: *Approaches to Media discourse*, 105–141. Toim. Allan Bell & Peter Garrett. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Alvarado, Manuel (1987). *Learning the media: an introduction to media teaching*/ Basingstoke: Macmillan.
- Barthes, Roland (1986, alkuperäinen 1964). Kuvan retoriikkaa. (Rhétorique de l'image, suomentanut Kristiina Widenius) Teoksessa: *Kuvista sanoin 3*, 71–92. Toim. Martti Lintunen. Porvoo: Suomen valokuvataiteen museon säätiö.
- Bell, Allan (1991) *The language of news media*. Oxford: Blackwell Blackwell Publishers Ltd.
- Bell, Allan (1998). The discourse structure of news stories. Teoksessa: *Approaches to Media discourse*, 64–104. Toim. Allan Bell & Peter Garrett. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Bourdieu, Pierre (1998). *Järjen käytännöllisyys. Toiminnan teorian lähtökohtia*. Suom. Mika Siimes. Tampere: Vastapaino.
- Bourdieu, Pierre (1999). *Televisiosta*. Suom. Tiina Arppe. Helsinki: Otavan kirjapaino.
- Bourdieu, Pierre & Waquant, Loïc J.D. (1995). Refleksiivisen sosiologian tarkoitus (Chicagon seminaari). Teoksessa: *Refleksiiviseen sosiologiaan* 85–256. Suom. M'hammed Sabour & Mikko A. Salo. Joensuu: University Press.
- Le Cliché (2008). *Pâtes Panzani-mainos*. Lainattu 24.11.2008: <http://www.site-magister.com/cliche.htm>
- Elokuvantaju (2008). *Kuvakoot*. Lainattu 30.1.2008: <http://elokuvantaju.uiah.fi/oppimateriaali/kuva/kuvakoko.jsp>
- Finnpanel (2007c). *MTV3:n tutkimustuloksia*. Lainattu 1.3.2007: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/2007/03/mtv3.html>
- Finnpanel (2007d). *Nelosen tutkimustuloksia*. Lainattu 1.3.2007: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/2007/03/nelonen.html>
- Finnpanel (2007a). *TV-mittaritutkimuksen tuloksia*. Lainattu 30.11.2008: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/kk/share/2007/2/25-44.html>

- Finnpanel (2007b). *YLE TV1:n tutkimustuloksia*. Lainattu 1.3.2007: <http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vko/2007/03/yle1.html>
- Galtung, Johan & Ruge Mari Holmboe (1965). *The structure of foreign news. The presentation of the Congo, Cuba and Cyprus Crises in Four Norwegian Newspapers*. *Journal of Peace Research*. Vol.2, 64–91.
- Genette, Gérard (1972). *Discourse du récit*. Teoksessa: *Figures III*. Paris: Éditions du Seuil
- Genette, Gérard (1980). *Narrative discourse. An essay in method*. Ithaca (N.Y.): Cornell University Press
- Van Ginneken, Jaap (1998). *Understanding global news. A critical introduction*. Lontoo: SAGE Publication Ltd.
- Goffman, Erving (1961). *Encounters: Two studies in the sociology of interaction*. Indianapolis: Bobbs–Merrill.
- Goffman, Erving (1969). *Strategic interaction*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Golding, Peter (1997). *The missing dimensions. News media and the management of change*. Teoksessa: *Media studies reader*. Toim. Tim O’Sullivan ja Yvonne Jewkes. London: Arnold
- Hartley, John (1982). *Understanding news*. London: Methuen.
- Hemánus, Pertti (1990) *Journalistiikan perusteet. Johdatus tiedotusoppiin 2*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Herman, David (2005). *Histories of narrative theory (I): A genealogy of early developments*. Teoksessa: *A companion to narrative theory*, 19–59. Toim. James Phelan and Peter J. Rabinowitz. Malden (Mass.), Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Hietala, Veijo (1997). *Narratologia ja sen semioottinen perusta*. Teoksessa: *Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto*, 117–120. Toim. Anu Koivunen & Veijo Hietala. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A. 61. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Hietala, Veijo (2006). *Kertovuus. Todellisuutta tarinallistamassa*. Teoksessa: *Mediaa käsittämässä*, 91–108. Toim. Seija Ridell, Pasi Väliäho & Tanja Sihvonen. Tampere: Vastapaino.

- Hiller Jean & Rooksby Emma (2005). Introduction to first edition. Teoksessa: *Habitus. A sense of place*. Toim. Jean Hiller & Emma Rooksby. Aldershot: Ashgate Publishing Company.
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2001). Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Huovila, Tapani (2001). *Toimittaja – vastuussa oleellisesta muutoksesta*. Jyväskylän yliopistopaino.
- Huovila, Tapani (2005). *Toimittaja – tiedon etsijä ja vaikuttaja*. Helsinki: Wsoy.
- Jenkins, Henry (1992) *Textual Poachers: Television Fans and Participatory Culture*. New York: Routledge
- Kauppi, Niilo (2004). Median sekunditeollisuus: Pierre Bourdieun konstruktivismi viestinnän tutkimuksena, 75 – 89. Teoksessa: *Mediatutkimuksen vaeltava teoria*. Toim. Tuomo Mörä, Inka Salovaara–Moring & Sanna Valtonen. Tampere: Tammer – Paino.
- Kunelius, Risto (2003). *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. Helsinki: Wsoy.
- McQuail, Denis (1994). *Mass Communication Theory. An Introduction*. London: SAGE Publication Ltd.
- Mediakompassi (2008). Lainattu 30.1.2008: <http://mediakompassi.yle.fi/4-6-luokkalaiset/kuvakoulu/kuvan-lumo/kuvakoot>
- Mikkonen, Kai (2005). *Kuva ja sana. Kuvan ja sanan vuorovaikutus kirjallisuudessa, kuvataiteissa ja ikonoteksteissä*. Helsinki: Gaudeamus
- MTV3 (2007a). *Arkisto*. Lainattu 27.1.2007: <http://www.mtv3.fi/uutiset/arkisto.shtml/arkistot/kotimaa/2007/01/500102>
- MTV3 (2007b). *Arkisto*. Lainattu 27.1.2007: <http://www.mtv3.fi/uutiset/arkisto.shtml/arkistot/kotimaa/2007/01/497431>
- MTV3 (2007c). *Arkisto*. Lainattu 27.1.2007: <http://www.mtv3.fi/uutiset/arkisto.shtml/arkistot/kotimaa/2007/01/497339>
- MTV Media (2007a). *MTV Media lyhyesti*. Lainattu 30.11.2008: <http://www.mtvmedia.fi/etusivu/>
- MTV Media (2007b). *MTV3*. Lainattu 30.11.2008: <http://info.mtv3.fi/mediat/index.shtml?652332#section1>

- MTV Media (2007c). *Tutkittua*. Lainattu 9.3.2007: http://info.mtv3.fi/tutkittua/tutkittua_juttu.shtml?650565
- Mörä, Tuomo (1996). Journalistit rutiinien verkossa. Teoksessa: *Sopulisilppuri mediakritiikin näkökulma*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nelonen (2007a). *Media*. Lainattu 11.3.2007: http://www.swelcom.fi/NelonenMedia/_tabid/80/Default.aspx
- Nelonen (2007b). *Nelonen – tehokkaampaa vaikuttamista*. Lainattu 11.3.2007: [http://www.nelonen.fi/nelonenmedia/nelonenmedia .asp?media=0](http://www.nelonen.fi/nelonenmedia/nelonenmedia.asp?media=0)
- Pietikäinen Jukka (1998). Ulkomaanuutistutkimuksen vaiheita ja tuloksia. Teoksessa: *Uutisia yli rajojen. Ulkomaanuutisten maailma Suomessa*. Toim. Ullamaija Kivikuru & Jukka Pietiläinen. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Tampere: Tammer – Paino.
- Pietilä, Veikko (1995). *Kertomuksia uutisista, uutisia kertomuksista. Kirjoituksia kolmelta vuosikymmeneltä*. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos, julkaisuja, sarja A 86.
- Pietilä, Veikko (1997). Maailma kehysten vankina. Tv-uutisten kerronnallinen dynamiikka. Teoksessa: *Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto*, 121 – 142. Toim. Anu Koivunen & Veijo Hietala. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A. 61. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Ridell, Seija (1997). Miten uutinen puhuttelee. Journalistiset tekstit retorisisina sosiaalisina muotoina. Teoksessa: *Kanavat auki! Televisiotutkimuksen lukemisto*, 143 – 170. Toim. Anu Koivunen & Veijo Hietala. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja A. 61. Vammalan Kirjapaino Oy.
- Rimmon-Kenan, Shlomith (1983). *Narrative Fiction: Contemporary Poetics*. London/New York: Methuen.
- Rimmon-Kenan, Shlomith (1991). *Kertomusten poetiikka*. Suom. Auli Viikari. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura
- Saaristo, Kimmo & Jokinen, Kimmo (2004). *Sosiologia*. Helsinki : Wsoy
- Sanoma (2008). *Radio- ja televisio*. Lainattu 10.11.2008: <http://www.sanoma.com/content.aspx?f=2190>
- Todorov, Tzvetan (1969). *Grammaire du Décameron*. The Hague: Mouton
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2004). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

- Turun Sanomat (2007/a). Ulkomaat. Lainattu 1.11.2008:
[http://www.turunsanomat.fi/ulkomaat/?ts=1,3:1003:0:0,4:3:0:1:2007-01-15, 104:3: 431902,1:0:0:0:0:0:](http://www.turunsanomat.fi/ulkomaat/?ts=1,3:1003:0:0,4:3:0:1:2007-01-15,104:3:431902,1:0:0:0:0:0)
- Turun Sanomat (2007b). Viime uutiset. Lainattu 19.9.2007:
[http://www.turunsanomat.fi/viimeuutiset/ts/?ts=0,3:2025:2256:0,4:26:0:0:0;4:27:0:0:0;4:28:0:0:0;4:29:0:0:0;4:30:0:0:0;4:31:0:1:2007-01-12,0,1:0:0:0:0:0:](http://www.turunsanomat.fi/viimeuutiset/ts/?ts=0,3:2025:2256:0,4:26:0:0:0;4:27:0:0:0;4:28:0:0:0;4:29:0:0:0;4:30:0:0:0;4:31:0:1:2007-01-12,0,1:0:0:0:0:0)
- Uskali, Turo (2007). *Ulkomaantuutisten uusi maailma*. Tampere: Vastapaino
- Wacquant, Loïc J. D. (1995). Kohti sosiaalista prakseologiaa: Bourdieun sosiologian rakenne ja logiikka. S. 20–84. Teoksessa: *Refleksiiviseen sosiologiaan*. Suom. M’ammed Sabour & Mikko A. Salo. Joensuu: University Press.
- YLE (2007d) *Tietoa YLE TV1:stä*. Lainattu 5.3.2007:
<http://www.yle.fi/tv1/tietoatv1sta.php>
- YLE (2007c). *Yleisradio Oy (YLE)*. Lainattu 5.3.2007:
<http://www.yle.fi/yleista/lyhyesti.shtml>
- YLE (2007b). *YLE:n arvot*. Lainattu 5.3.2007: <http://www.yle.fi/yleista/arvot.shtml>
- YLE (2007a). *Ylen tv-kanavat*. Lainattu 5.3.2007:
http://www.yle.fi/yleista/kanavat_tv.shtml